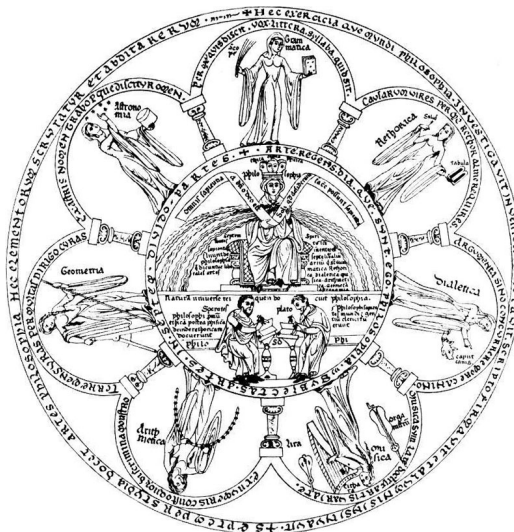

UNIwersytet Jagielloński w Krakowie
Instytut Filozofii

Filozofia

Katalog kursów
Rok akademicki 2021/2022

System ECTS w Instytucie Filozofii UJ
został wprowadzony przy wsparciu Komisji Europejskiej UE
w ramach Programu Tempus PHARE
Joint European Project Grant JEP 13253 98

RADA REDAKCYJNA
Komisja Kursów Filozoficznych

KRAKÓW 2021

Spis treści

1. Plan studiów I stopnia	4
2. Plan studiów II stopnia – rozpoczęcie studiów od 2012/2013 do 2017/2018	8
3. Plan studiów II stopnia – rozpoczęcie studiów od 2018/2019	11
4. Spis prowadzących i kursów	16
5. Studia I stopnia – kursy obowiązkowe	19
6. Studia I stopnia – kursy fakultatywne	26
7. Studia II stopnia – kursy obowiązkowe	42
8. Studia II stopnia – kursy fakultatywne	44
9. Kursy fakultatywne dla I i II stopnia	63

Plany studiów

Studia I stopnia

I rok

Semestr	Nazwa modułu kształcenia	Rodzaj zajęć dydaktycznych	Obowiązkowe / Fakultatywne	Forma zaliczenia	Liczba godzin	ECTS
1	Wstęp do filozofii	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
1	Historia filozofii starożytnej	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
2	Historia filozofii średniowiecznej	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
1 i 2	Logika	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin pisemny	120	12
2	Historia filozofii politycznej	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin ustny lub pisemny	60	6
1 lub 2	Estetyka (A lub B)	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
1 i 2	Język starożytny	Lektorat	O	Zaliczenia	60	[*]
2	Technologie informacyjne	Laboratorium	O	Zaliczenie	30	3
1	Elementy prawa autorskiego	Wykład	O	Zaliczenie	15	3
1 i 2	Kursy różne	wykład monograficzny, wykład z ćwiczeniami	F	Egzamin testowy, zaliczenie na ocenę, prezentacja	120	12
[*] Liczbę punktów ECTS ustala jednostka prowadząca lektorat.						

Łączna liczba godzin: ok. 645

Łączna liczba punktów ECTS: 60

II rok

Semestr	Nazwa modułu kształcenia	Rodzaj zajęć dydaktycznych	Obowiązkowe / Fakultatywne	Forma zaliczenia	Liczba godzin	ECTS
1	Ontologia I	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin pisemny	60	6
1	Epistemologia I	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
1	Historia filozofii nowożytnej I	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
2	Historia filozofii nowożytnej II	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin ustny lub pisemny	60	6
1 lub 2	Etyka (A lub B)	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
1 i 2	Język starożytny (lektorat kończący się egzaminem)	Lektorat	O	Egzamin	60	12
1 i 2	Lektorat języka nowożytnego (poziom min. B2)	Lektorat	O	Zaliczenia	60	[*]
2	Wybrane zagadnienia z filozofii polskiej	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
1 i 2	Kursy filozoficzne instytutowe i oraz pozainstytutowe	wykład monograficzny, wykład z ćwiczeniami	F	Zaliczenie na ocenę, pre- zentacja projektu, kon- wersatorium	120	12
[*] Liczbę punktów ECTS ustala jednostka prowadząca lektorat.						

Łączna liczba godzin: ok. 540

Łączna liczba punktów ECTS: 60

III rok

Semestr	Nazwa modułu kształcenia	Rodzaj zajęć dydaktycznych	Obowiązkowe / Fakultatywne	Forma zaliczenia	Liczba godzin	ECTS
1 i 2	Historia filozofii współczesnej	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	120	12
1 lub 2	Kurs filozoficzny w języku obcym instytutowy lub pozainstytutowy	Wykład lub seminarium	O	Egzamin	30	6
1 i 2	Lektorat z języka nowożytnego zakończony egzaminem (min. B2)	Lektorat	O	Zaliczenie na ocenę	30	8
1 i 2	Kursy filozoficzne z oferty Instytutu Filozofii UJ oraz pozainstytutowe – w tym jedno seminarium dyplomowe zgłoszone przez studenta.	Wykład monograficzny, wykład z ćwiczeniami, seminarium	F	Egzamin testowy, zaliczenie na ocenę, prezentacja projektu, konwersatorium	ok. 300	31
2	Złożenie pracy dyplomowej i pozytywna jej ocena		O			0

Łączna liczba godzin: ok. 540

Łączna liczba punktów ECTS: 60

Seminaria

W toku studiów studenci uczestniczą w co najmniej trzech seminariach. Na ostatnim roku studiów seminarium lub inny kurs wskazany przez opiekuna naukowego spełnia rolę seminarium dyplomowego. Zadeklarowanie kursu innego niż seminarium, nie zmienia regulaminowego wymogu realizacji trzech seminariów w trakcie toku studiów. W ramach seminarium lub wskazanego kursu student przygotowuje pracę dyplomową. Studenci I roku nie mogą uczestniczyć w seminariach. W wyjątkowych przypadkach zgodę na udział studenta I roku wyrazić może prowadzący seminarium.

Lektoraty i kursy obcojęzyczne

Studenci I roku zaliczają jeden lektorat z języka starożytnego (greka, łacina, hebrajski, sanskryt) w wymiarze co najmniej 60 godzin i kontynuują go na II roku w wymiarze kolejnych 60 godzin. Ponadto studenci II i III roku zaliczają 1 lektorat z nowożytnego języka obcego na poziomie co najmniej B2. Punkty za języki przyznaje się wyłącznie za zdane egzaminy (za sam udział w lektoratach nie otrzymuje się punktów ECTS).

Do III roku studiów należy wysłuchać i zaliczyć kurs filozoficzny przeprowadzany w języku obcym oraz translatorium w wymiarze 30 godzin.

Do ukończenia toku studiów student zobowiązany jest zaliczyć translatorium (30 godz.) i kurs obcojęzyczny (30 godz.) albo dwa kursy obcojęzyczne po 30 godzin lub jeden 60-godzinny.

Wychowanie fizyczne

Studenci studiów stacjonarnych I stopnia mają obowiązek uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego w wymiarze 60 godzin w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu UJ przy ul. Piastowskiej 26.

Kursy pozainstytutowe

Studenci mogą wybierać również kursy pozainstytutowe, za zgodą Dyrektora ds. studenckich. Studenci pierwszego roku mają prawo wybierać tylko kursy instytutowe.

Studenci Filozofii jako zajęcia nieobligatoryjne mogą wybierać – za zgodą Dyrektora ds. studenckich – również moduły kształcenia realizowane na Wydziale Filozoficznym, a także na innych Wydziałach Uniwersytetu Jagiellońskiego i na innych wyższych uczelniach polskich i zagranicznych.

Studia II stopnia (rozpoczęcie studiów od 2012/2013 do 2017/2018)

I rok

Semestr	Nazwa modułu kształcenia	Rodzaj zajęć dydaktycznych	Obowiązkowe / Fakultatywne	Forma zaliczenia	Liczba godzin	ECTS
2	Ontologia II	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
2	Epistemologia II	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	60	6
1 i 2	Lektorat z języka nowożytnego (poziom B2+)	Lektorat	O	Zaliczenie	60	10
1 lub 2	Translatorium II	Ćwiczenia	O	Zaliczenie	30	3
2	Ochrona własności intelektualnej	Wykład	O	Zaliczenie	15	1
1 i 2	Kursy filozoficzne z oferty Instytutu Filozofii UJ	Różne rodzaje (wykład monograficzny, wykład z ćwiczeniami, seminarium, konwersatorium)	F	Różne formy (egzamin ustny, egzamin testowy, zaliczenie na ocenę, prezentacja rezultatów projektu)	450	35

Łączna liczba godzin: ok. 660

Łączna liczba punktów ECTS: 60

II rok

Semestr	Nazwa modułu kształcenia	Rodzaj zajęć dydaktycznych	Obowiązkowe / Fakultatywne	Forma zaliczenia	Liczba godzin	ECTS
1 i 2	Seminarium magisterskie (prowadzone przez promotora lub wskazane przez promotora, jako zgodne tematem pracy magisterskiej i zainteresowaniami studenta)	Seminarium	O	Egzamin	60	6
1 i 2	Kursy filozoficzne z oferty Instytutu Filozofii UJ oraz pozainstytutowe	Różne rodzaje (wykład monograficzny, wykład z ćwiczeniami, seminarium, konwersatorium)	F	Różne formy (egzamin ustny, egzamin testowy, zaliczenie na ocenę, prezentacja rezultatów projektu)	ok. 340	34
2	Złożenie pracy dyplomowej i pozytywna jej ocena		O			20
2	Egzamin dyplomowy		O			0

Łączna liczba godzin: ok. 660

Łączna liczba punktów ECTS: 60

Seminaria

W toku studiów studenci uczestniczą w co najmniej dwóch seminariach, z których jedno, na ostatnim roku studiów, spełnia rolę seminarium dyplomowego. Jest to seminarium, które prowadzi promotor lub jest ono wskazane przez promotora jako zgodne z zainteresowaniami studenta. W ramach seminarium student przygotowuje pracę magisterską. Zadeklarowanie kursu innego niż seminarium, nie zmienia regulaminowego wymogu realizacji dwóch seminariów w trakcie toku studiów.

Obszary tematyczne

W łącznej punktacji za kursy filozoficzne studenci muszą zaliczyć co najmniej dwa kursy z historii filozofii i zaliczyć co najmniej po jednym kursie z logiki, etyki, estetyki i filozofii (społecznej) politycznej oraz jeden kurs w języku obcym (30 godzin za 6 punktów ECTS).

Kursy pozainstytutowe

Studenci mają prawo wybierać również kursy pozainstytutowe. Studenci Filozofii jako zajęcia nieobligatoryjne mogą wybierać również moduły kształcenia realizowane na Wydziale Filozoficznym, a także – za zgodą Kierownika Studiów – na innych Wydziałach Uniwersytetu Jagiellońskiego i na innych wyższych uczelniach polskich i zagranicznych.

Lektoraty i kursy obcojęzyczne

Studenci rozpoczynający studia drugiego stopnia w roku akademickim 2012/2013 i później zobowiązani są do uzyskania w trakcie studiów umiejętności językowych na poziomie B2+.

To prowadzi do istotnych korekt w planie dwuletnich studiów drugiego stopnia:

1. Lektorat z nowożytnego języka obcego na poziomie B2+.
2. Za egzamin z języka obcego na poziomie B2+ studenci otrzymują 10 pkt ECTS, co automatycznie zmniejsza ilość punktów, które powinni uzyskać na drugim roku za kursy dowolnego wyboru.

Od roku akademickiego 2015/2016 student zobowiązany jest zaliczyć translatorium (30 godz.) i kurs obcojęzyczny (30 godz.) albo dwa kursy obcojęzyczne po 30 godz. lub jeden 60-godzinny w toku studiów.

Praca magisterska

Od roku 2015 przyznaje się studentom 20 punktów ECTS za napisanie i obronę pracy magisterskiej.

Studia II stopnia (rozpoczęcie studiów 2018/2019)

I rok

Semestr	Nazwa modułu kształcenia	Rodzaj zajęć dydaktycznych	Obowiązkowe / Fakultatywne	Forma zaliczenia	ECTS
2	Ontologia II (możliwość zaliczenia również na 2. roku)	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	6
2	Epistemologia II (możliwość zaliczenia również na 2. roku)	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	6
1 i 2	Dwa tutoriale po 6 ECTS	Tutorial	O	Praca zaliczeniowa – tekst naukowy	12
1 i 2	Lektorat z języka nowożytnego (poziom B2+)	Lektorat	O	Zaliczenie	4
1 lub 2	Translatorium lub kurs obcojęzyczny	Różne rodzaje (wykład, wykład i ćwiczenia, translatorium, konwersatorium)	O	Zaliczenie	3
2	Ochrona własności intelektualnej	Wykład	O	Zaliczenie	1
1 i 2	Kursy fakultatywne	Różne rodzaje (seminarium, konwersatorium, warsztat, wykład, projekt badawczy), w tym seminaria za co najmniej 6 ECTS	F	Różne formy	29-41

Łącznie na I roku studiów należy zdobyć minimum 60 pkt. ECTS.

II rok

Semestr	Nazwa modułu kształcenia	Rodzaj zajęć dydaktycznych	Obowiązkowe / Fakultatywne	Forma zaliczenia	ECTS
2	Ontologia II (możliwość zaliczenia również na 1. roku)	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	6
2	Epistemologia II (możliwość zaliczenia również na 1. roku)	Wykład i ćwiczenia	O	Egzamin	6
1 i 2	Seminarium magisterskie (w formie uzgodnionej z promotorem pracy magisterskiej), kończące się złożeniem pracy magisterskiej	Seminarium	O		26
1 i 2	Kursy fakultatywne	Różne rodzaje (seminarium, konwersatorium, warsztat, wykład, projekt badawczy)	F	Różne formy	29-41

Łącznie na II roku studiów należy zdobyć minimum 60 pkt. ECTS.

Struktura studiów

Studia magisterskie trwają dwa lata. Łącznie należy zdobyć co najmniej 120 punktów ECTS za kursy obowiązkowe i fakultatywne.

Kursy obowiązkowe

- W trakcie całych studiów (na I lub na II roku)
 - Ontologia II (6 ECTS)
 - Epistemologia II (6 ECTS)
- I rok
 - Dwa tutoriale po 6 ECTS (łącznie 12 ECTS)
 - Lektorat języka nowożytnego na poziomie B2+ (4 ECTS), o ile student nie posiada odpowiedniego certyfikatu
 - Translatorium lub kurs obcojęzyczny (3 ECTS)
- II rok
 - Seminarium magisterskie (w formie uzgodnionej z promotorem pracy magisterskiej), kończące się złożeniem pracy magisterskiej (26 ECTS)

Kursy fakultatywne

- Kursy obowiązkowe należy uzupełnić kursami fakultatywnymi niezbędnymi do osiągnięcia minimalnej sumy 60 pkt. ECTS za każdy rok studiów.
- W trakcie studiów należy zaliczyć seminaRIA w wymiarze przynajmniej 18 pkt. ECTS, w tym przynajmniej 6 pkt. ECTS na I roku.
- W ramach kursów fakultatywnych można zaliczyć kursy otwarte (opcjonalne) do 8 pkt. ECTS na I roku oraz do 12 pkt. ECTS na II roku.
- Studentom, którzy ukończyli studia na innych kierunkach, polecamy dodatkowo korzystanie z oferty studiów filozoficznych I stopnia w porozumieniu z tutorami (zob. niżej, Informacje dla absolwentów innych kierunków niż Filozofia).

Tutoriale

Na I roku studenci są zobowiązani do zaliczenia **dwóch tutoriali**, po jednym w każdym semestrze, na łączną ilość 12 pkt. ECTS. Studenci wybierają sobie tutorów spośród pracowników IF posiadających co najmniej stopień doktora (do wyczerpania górnego limitu trzech osób w danym semestrze). Deklarację wyboru tutora należy składać wraz z deklaracją wyboru przedmiotów.

Tutorial polega na ścisłej współpracy studentów (od 1 do 3 osób) z prowadzącym przy interpretacji źródeł, pisaniu prac naukowych i krytycznej analizie powstałych tekstów. Spotkania odbywają się z reguły co dwa tygodnie. Na każde spotkanie student przygotowuje krótki tekst roboczy (konspekt, zbiór tez, próbę uzasadnienia lub obalenia konkretnego stanowiska itp.). Warunkiem zaliczenia jest napisanie tekstu spełniającego formalne wymogi pracy naukowej (precyzyjne określenie problemu i metody, wykorzystanie źródeł, nawiązanie do literatury badawczej, konstrukcja tekstu, terminologia itd.). Teksty robocze i końcowe są gromadzone w repozytorium Instytutu Filozofii. Studenci mogą zaliczyć obydwie tutoriale u różnych prowadzących, aby skorzystać z różnych perspektyw pracy naukowej.

SeminaRIA i konwersatoria (kursy badawcze)

Są to kursy łączące dydaktykę z badaniami prowadzonymi przez pracowników Instytutu Filozofii. Elastyczna formuła (10-60 godz./1-6 pkt. ECTS) pozwala na bieżącą aktualizację oferty nawiązując do projektów badawczych realizowanych w danym roku akademickim. Przed rozpoczęciem kursu oczekuje się od studentów solidnej wiedzy podstawowej i zdolności do aktywnego radzenia sobie z różnymi, także niekonwencjonalnymi paradygmatami. Celem kursów jest głębsze zaznajomienie się z wybranymi problemami i metodami naukowymi.

Warsztaty: przygotowanie do udziału w życiu naukowym

Celem warsztatu jest praktyczne przećwiczenie różnych sytuacji, w których prezentuje się wyniki własnej pracy naukowej (referat lub komunikat konferencyjny, materiały multimedialne).

Wykłady

Ponieważ Instytut Filozofii UJ wspiera aktywne formy pracy studentów II stopnia i stara się o możliwie małe grupy zajęciowe, oferta klasycznych wykładów (minimalna liczba uczestników: 15) jest ograniczona.

Kursy opcjonalne

Są to wykłady, seminaria, konwersatoria i inne formy zajęć, w których wspólnie uczestniczą studenci obu stopni. Aby studenci II stopnia osiągnęli właściwe dla nich efekty kształcenia, otrzymują odrębne listy literatury (np. dodatkowe artykuły naukowe, więcej tekstów obcojęzycznych) i warunki zaliczenia (np. dodatkowe lub bardziej obszernie prace zaliczeniowe). W miarę możliwości tworzone są odrębne grupy ćwiczeniowe dla studentów II stopnia.

Projekty studenckie

Instytut Filozofii wspiera samodzielną aktywność naukową studentów. Studenci, którzy indywidualnie lub zespołowo realizują projekty, mogą się starać o środki finansowe. Niezależnie od tego mogą prosić pracowników posiadających co najmniej stopień doktora o opiekę naukową. Na wniosek opiekuna naukowego możliwe jest przyznanie punktów ECTS za zrealizowany projekt i jego uwzględnienie w Suplemencie do Dyplomu Ukończenia Studiów.

Kursy na kierunku Kognitywistyka

Uczestnicy studiów II stopnia na kierunkach Filozofia i Kognitywistyka wybierają swobodnie z oferty kursów fakultatywnych własnego i drugiego kierunku studiów II stopnia. Oznacza to, że studenci filozofii mogą wybierać kursy fakultatywne przeznaczone dla słuchaczy Kognitywistyki II stopnia. Studenci filozofii nie mogą wybierać kursów obowiązkowych i fakultatywnych przeznaczonych dla studentów Kognitywistyki I stopnia oraz kursów obowiązkowych przeznaczonych dla studentów Kognitywistyki II stopnia.

Kursy poza Instytutem Filozofii

Rocznie do 12 pkt. ECTS, a w uzasadnionych przypadkach więcej, można zaliczyć w innych jednostkach UJ. Wymagana jest zgoda jednostki prowadzącej kurs oraz potwierdzenie wyboru kursu pozainstitutowego przez Dyрекcję Instytutu Filozofii (wzór wniosku znajduje się na stronie IF).

Wdrożeniowe prace magisterskie

Do udziału zachęcamy studentów, którzy planują pisanie pracy magisterskiej. Prowadzony przy Wydziale Filozoficznym UJ program Wdrożeniowe prace magisterskie służy budowaniu pomostów między uczelnią a pracodawcami. Dzięki temu praca magisterska może łączyć się bezpośrednio z pracą zawodową i zyskać wsparcie finansowe. Ponadto praca będzie widniała na stronie internetowej przeznaczonej dla pracodawców poszukujących młodej kadry z akademickim wykształceniem.

Informacje dla absolwentów innych kierunków niż Filozofia

- Wybór kursów z różnych obszarów filozofii: w puli kursów fakultatywnych należy obowiązkowo zaliczyć co najmniej 6 pkt ECTS za kursy należące do dziedziny historii filozofii i co najmniej po 3 pkt ECTS za kursy należące do dziedzin logiki, etyki, estetyki i filozofii politycznej (społecznej).
- Współpraca z tutorem: absolwenci innych kierunków niż filozofia współpracują ze swoimi tutorami i promotorem pracy magisterskiej także przy zdobywaniu efektów kształcenia studiów filozoficznych I stopnia, które są przydatne do osiągnięcia dobrych wyników na studiach II stopnia. Celem jest dostosowanie wyboru kursów z jednej strony do zainteresowań każdego studenta, a z drugiej - do jego realnych możliwości, biorąc pod uwagę specyficzne wymagania kursów oferowanych w Instytucie Filozofii.

Spis prowadzących i kursów

dr hab. Leszek Augustyn

1. Filozofia religii – wybrane aspekty – s. 73.
2. Filozofia rosyjska – między polityką a religią – s. 46.
3. Filozofia religii romantyzmu polskiego – s. 45.

dr hab. Piotr Bartula

1. Anatomia społeczeństwa politycznego i konsumpcyjnego – s. 35.
2. Filozofia polskiego romantyzmu – s. 45.

dr Lilianna Bieszczad

1. Estetyka A – s. 24.
2. Estetyka wobec awangardy – s. 33.

dr Michał Bizoń

1. Historia filozofii starożytnej – s. 19.
2. Heraklit i Prometeusz: rozum i etyka w tragicznej epoce Greków – s. 50.
3. Greka dla filozofów I – s. 70.
4. Translatorium z greki dla filozofów – s. 52.

dr hab. Michał Bohun

1. Anarchia, państwo, teokracja. Z dziejów myśli rosyjskiej – s. 34.
2. Ortodoksja i osobliwość. Z dziejów filozofii marksistowskiej w Polsce – s. 51.
3. Historia marksizmu: filozofia i utopia – s. 63.
4. Rosyjsko-polskie translatorium filozoficzne – s. 62.
5. Wątki filozoficzne w literaturze rosyjskiej – s. 49.

prof. dr hab. Arkadiusz Chrudzimski

1. Historia filozofii współczesnej – s. 20.
2. Fenomenologia: Od Brentana do Heideggera – s. 26.
3. Ontologia Intencjonalności – s. 54.

dr hab. Jan Czerniawski

1. Czas, przestrzeń, ruch – s. 53.

prof. dr hab. Marek Drwięga

1. Etyka B – s. 23.
2. Współczesna etyka filozoficzna – s. 59.
3. Zło – wyzwanie dla filozofii – s. 30.
4. Seminarium z filozofii człowieka – s. 72.

dr hab. Olga Dryła

1. Bioetyka – wprowadzenie – s. 31.

prof. dr hab. Włodzimierz Galewicz

1. Argumenty bioetyki – s. 66.
2. Seminarium z etyki współczesnej – s. 59.
3. Etyka A – s. 23.

dr hab. Jerzy Gołosz

1. Filozofia czasu i przestrzeni – s. 27.
2. Filozofia nauki – s. 56.

dr Zsolt Gyenis

1. Peano arithmetics and Goedel's theorems – s. 32.
2. Introduction to computability – s. 67.
3. Model theory – s. 68.

dr hab. Joanna Hańderek

1. Filozofia kultury – s. 73.
2. Problemy i podstawowe pojęcia filozofii kultury – s. 40.
3. Feminizm, gender i współczesne narracje płci – s. 41.

dr hab. Steffen Huber

1. Seminarium Arystotelesowskie – s. 51.
2. Wybrane zagadnienia filozofii polskiej – s. 21.
3. Nowożytne prawo naturalne – s. 26.

prof. dr hab. Marcin Karas

1. Filozofia dziejów – s. 44.
2. Seminarium – poglądy filozoficzne Mikołaja Kopernika – s. 50.
3. Seminarium z warsztatu historyka filozofii – s. 64.

dr hab. Jan Kielbasa

1. Historia filozofii średniowiecznej – s. 20.
2. Transcendentalia. Pojęcia transcendentalne w myśli scholastycznej – s. 47.
3. Człowiek jako mikrokosmos, imago Dei, osoba. Zarys średniowiecznej antropologii – s. 64.
4. Anima quodammodo omnia. Koncepcje duszy w myśli starożytnej i średniowiecznej – s. 52.

dr hab. Katarzyna Kijania-Placek

1. Wstęp do filozofii – s. 19.
2. Filozofia języka I – s. 28.
3. Contextualism and minimalism about natural language – s. 57.

dr hab. Sebastian Tomasz Kołodziejczyk

1. Ontologia I – s. 21.
2. Ontologia II – s. 42.
3. Spór o naturę metafizyki – s. 65.
4. Istota. Perspektywy badawcze – s. 27.

dr hab. Piotr Łukowski

1. Logika – s. 22.
2. Myślenie krytyczne w języku naturalnym – s. 32.

dr Joanna Marcinkowska

1. Elementy prawa autorskiego – s. 25.
2. Ochrona własności intelektualnej – s. 43.

dr Natalia Michna

1. Estetyka feministyczna – estetyka na marginesie? – s. 61.

prof. dr hab. Justyna Miklaszewska

1. Historia filozofii nowożytnej I – s. 20.
2. Granice wolności – s. 70.

prof. dr hab. Piotr Mróz

1. Egzystencjalizm – s. 63.

dr Piotr Nowak

1. Etyka, śmierć i umieranie – s. 31.
2. Metaetyka – s. 66.

prof. dr hab. Michał Ostrowicki (Sidey Myoo)

1. Art and Aesthetics in 20th and 21st century – s. 60
2. Estetyka B – s. 24.
3. Seminarium futurologiczne – s. 62.
4. Sztuka elektroniczna – s. 68.
5. Środowisko elektroniczne jako rzeczywistość człowieka – s. 65.

dr hab. Jakub Petri

1. Estetyka performatywna przestrzeni miejskiej – s. 32.
2. Translatorium z języka angielskiego: teksty estetyczne – s. 74.

prof. dr hab. Tomasz Placek

1. Epistemologia I – s. 22.
2. The passage of time – s. 55.
3. Filozoficzne implikacje mechaniki kwantowej – s. 28.

dr Krzysztof Posłajko

1. Metafizyka w filozofii analitycznej – s. 54.

dr Paweł Rojek

1. Ontologia relacji – s. 55.

dr Małgorzata Ruchel

1. Sanskryt II – s. 35.

dr Maciej Smolak

1. Dydaktyka filozofii – s. 71.
2. Teoria przyjaźni u Arystotelesa – s. 37.

prof. dr hab. Leszek Sosnowski

1. Od narodzin sztuki do śmierci sztuki – s. 60.
2. Sztuka przełomu millenniów. Wyzwania i problemy – s. 69.
3. Roman Ingarden: systemic aesthetics and pluralism of art – s. 34.

dr hab. Przemysław Spryszak

1. Historia filozofii nowożytnej II – s. 20.
2. Natura doświadczenia – s. 29.

dr Radosław Strzelecki

1. Filozofia Heideggera i jej współczesna recepcja – s. 36.

dr Marek Suwara

1. Filozofia złożoności – s. 70.

dr Jakub Szczepański

1. Filozofia polityczna Immanuela Kanta – s. 44.
2. Historia filozofii politycznej – s. 25.

dr hab. Izabela Szyroka

1. Autobiografia jako „filozofia praktyczna”. Znaczenie autobiografii dla filozoficznej antropologii – s. 72.
2. Seminarium poświęcone lekturze „Pracy nad mitem” Hansa Blumenberga – s. 62.
3. Warsztaty z zakresu samodzielnego tworzenia tekstów filozoficznych. Teoria i praktyka – s. 36.
4. Źródła i dziedzictwo myśli antropologicznej klasycznego niemieckiego idealizmu (Fichte, Schelling, Hegel) – s. 49.

dr Anna Tomaszewska

1. Kant's Philosophy of Religion: Selected Issues – s. 46.

dr Adriana Warmbier

1. Filozofia podmiotowości: samowiedza i tożsamość – s. 67.

dr hab. Anna Wójcik

1. Filozofia chińska – s. 39.
2. Filozofia chińskiej kultury artystycznej – s. 41.

dr hab. Leszek Wroński

1. Epistemologia II – s. 42.
2. Pojęcie racjonalności we współczesnej epistemologii – s. 58.

dr hab. Tomasz Żuradzki

1. Filozofia w praktyce: początek i koniec życia ludzkiego – s. 58.

Wstęp do filozofii

Prowadzący: dr hab Katarzyna Kijania-Placek

Kod: F1-OBL-RO01

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Obok wstępnego omówienia podstawowych działów filozofii i najważniejszych pytań na jakie filozofia stara się znaleźć odpowiedź, głównym zadaniem kursu jest wyjaśnienie podstawowych narzędzi semiotycznych i metodologicznych warsztatu pracy filozofa. Nacisk położony zostanie na typy rozumowań przeprowadzanych w języku naturalnym jak i na ich poprawność, rodzaje definicji stosowanych w pracach filozoficznych i kryteria ich poprawności, krytyczną analizę tekstów filozoficznych. Narzędzia semiotyczno-logiczne zostaną przedstawione na przykładach ich faktycznych zastosowań w rozumowaniach filozoficznych.

Historia filozofii starożytnej

Prowadzący: dr Michał Bizoń

Kod: F1-OBL-HFo1

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Uczestnicy zdobywają wiedzę za zakresu historii filozofii starożytnej oraz dotyczącą głównych zagadnień poruszanych w starożytnych tekstach filozoficznych. Materiał z zakresu zagadnień filozofii starożytnej obejmuje:

1. Filozofia jako nauka. Racjonalność świata. Metody racjonalnego badania świata: matematyka, dialektyka, logika, sceptycyzm, irracjonalizm, iluminacja, mistycyzm.
2. Od logiki do semantyki. Rozwój filozofii języka. Język jako narzędzie racjonalnego badania świata. Powstanie logiki jako dziedziny naukowej. Powstanie gramatyki i syntaktyki. Zagadnienie stosunku znaku do przedmiotu oznaczanego. Problem zdań fałszywych.
3. Pojęcie duszy. Od siły ożywiającej do idei transcendentnej.
4. Alternatywne racjonalizacje etyki. Naturalizm, etyka transcendentna, etyka immanentna, etyka amoralna, etyka sceptyczna, etyka religijna.

5. Podstawowe zagadnienia ontologii starożytnej. Problem przyczynowości; problem jakości powszechnych; problem uczestnictwa; pojęcie substancji; pojęcie niebytu. Ontologia transcendentna i immanentna.
6. Od filozofii przyrody do nauk przyrodniczych. Powstanie racjonalnego badania zjawisk naturalnych.
7. Wpływ filozofii greckiej na teologię i religię. Teologia racjonalna.

Materiał z zakresu historii filozofii starożytnej obejmuje:

1. Powstanie filozofii w Grecji. Przejście od mythos do logos. Literackie i mitologiczne korzenie filozofii. Bliskowschodnie źródła myśli greckiej (Egipt, Babilon, Lewant). Powstanie koncepcji racjonalności świata.
2. Filozofia przyrody w Jonii. Tales, Anaksymander, Anaksymenes.
3. Filozofia italska 1: Pitagorejczycy. Powstanie koncepcji matematyczności świata.
4. Filozofia italska 2: Eleaci. Powstanie filozofii spekulatywnej.
5. Reakcja na szkołę Eleatów: Anaksagoras, Empedokles, Atomiści.
6. Szkoła Heraklita.
7. Schyłek filozofii jońskiej (Archelaos z Aten, Diogenes z Apolonii).
8. Ruch sofistyczny i krytyka filozofii przyrody
9. Sokrates. Elenchos jako metoda badania. Zwrot od filozofii przyrody do etyki.
10. Platon 1: etyka jako punkt wyjścia filozofii.
11. Platon 2: od etyki do antropologii ontologicznej. Powstanie filozofii transcendentnej.
12. Platon 3: od ontologii do filozofii przyrody.
13. Arystoteles 1: powstanie filozofii systemowej. Logika.
14. Arystoteles 2: ontologia i filozofia przyrody.
15. Arystoteles 3: etyka i filozofia polityczna.
16. Szkoły tzw. sokratyków mniejszych: Cyrenaicy, Cynicy, Megarejczycy.
17. Filozofia hellenistyczna 1: Stoicy.
18. Filozofia hellenistyczna 2: Epikurejczycy.
19. Filozofia hellenistyczna 3: Sceptycyzm.
20. Początki filozofii w Rzymie. Lukrecjusz, Cynceron.
21. Początki filozofii chrześcijańskiej 1: pierwsi apologety (Justyn, Tacjan, Atenagoras)
22. Początki filozofii chrześcijańskiej 2: od Tertuliana do Soboru Nicejskiego.
23. Medioplantonizm od Filona Aleksandryjskiego do Plutarcha z Cheronei.
24. Komentatorzy Arystotelesa: od Aleksandra z Afrodyzji do Jana Filoponosa.
25. Neoplantonizm 1: Plotyn.
26. Neoplantonizm 2: od Porfiriusza do Proklosa.
27. Filozofia schyłku Cesarstwa Rzymskiego: Boecjusz, Kasjodor.

Historia filozofii średniowiecznej

Prowadzący: dr hab. Jan Kielbasa

Kod: F1-OBL-HFo2

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Proponowany kurs pomyślany jest jako podstawowy, a zatem przeznaczony głównie dla studentów I roku. Obejmuje ogólny i chronologiczny przegląd stanowisk (od patrystyki po wiek XV, rozpoznanie głównych linii ewolucyjnych myśli średniowiecznej, jej pojęć-kluczy, podstawowych założeń, ośrodkowych problemów). Ponadto proponuje refleksję historyczną (recepja, kontynuacja, modyfikacja filozofii starożytnej w średniowieczu) i metafizologiczną (czy myśl średniowieczna jest w ogóle filozofią? kwestia linii demarkacyjnej między filozofią i teologią, teoria „dwóch prawd”).

Dziedzinową dominantą kursu jest problematyka metafizyczna i antropologiczna, wykładana na podstawie tekstów źródłowych z epoki.

Historia filozofii nowożytnej I

Prowadzący: prof. dr hab. Justyna Miklaszewska

Kod: F1-OBL-HFo3

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Tematem kursu jest charakterystyka głównych systemów metafizycznych XVII wieku (Descartes, Hobbes, Spinoza, Malebranche, Leibniz), która poprzedzona będzie przeglądem najważniejszych stanowisk i koncepcji renesansowych.

Przedmiotem analiz są także wybrane koncepcje nowożytnej filozofii religii (sceptycyzm i myśl Pascala), jak również kształtowanie się podstaw nowoczesnej teorii politycznej, wraz z teoriami prawa naturalnego i umowy społecznej (Grotius, Hobbes, Locke).

Historia filozofii nowożytnej II

Prowadzący: dr hab. Przemysław Spryszak

Kod: F1-OBL-HFo4

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Kurs poświęcony jest prezentacji oraz analizie głównych stanowisk filozofii późnego Oświecenia. Przedstawione zostaną koncepcje brytyjskiego empiryzmu (Locke - Berkeley - Hume) wraz ze szkocką filozofią zdrowego rozsądku. Omówiona będzie myśl francuskiego Oświecenia, w tym koncepcje Encyklopedystów, Woltera, Monteskiusza i teoria umowy społecznej Rousseau. Analizowane będą stanowiska filozofów niemieckich tego okresu, przede wszystkim filozofia krytyczna, etyka i filozofia polityczna Kanta.

Historia filozofii współczesnej

Prowadzący: prof. dr hab. Arkadiusz Chrudzimski

Kod: F1-OBL-HFo5

Typ: wykład + ćwiczenia, 120 h, 12 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Kurs obejmuje historię filozofii XIX i XX wieku.

Wybrane zagadnienia filozofii polskiej

Prowadzący: dr hab. Steffen Huber, dr hab. Piotr Bartula

Kod: F1-OBL-HFo6

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Kurs o zmiennej treści. W roku akademickim 2021/2022 tematem będzie polski dyskurs o ustroju Rzeczypospolitej w kontekście europejskim.

1. Starożytność:

- Platon: 6 stanów; upadek państwa.
- Arystoteles: 3 właściwe i 3 zdegenerowane formy rządów; ustroje greckich polis.
- Tukidydes: realizm władzy.
- Ciceron: stoicka terminologia polityczna.
- Polibiusz: res publica mixta.

2. Średniowiecze i nowożytność:

- Tomasz z Akwinu: monarchia.
- Machiavelli: władza stara i nowa.
- Bodin: "czyste" ustroje; res publica jako monarchia.
- Monteskiusz: funkcjonalne różnicowanie władz.

3. Frycz Modrzewski: teoria reprezentacji w kościele i republice.

4. Goślicki: senat jako złoty środek..

5. Orzechowski: ustrój republikański w perspektywie metafizycznej.

6. Rotundus: mieszany ustrój litewski.

7. Starowolski: sarmatyzm.

8. Wychowankowie Akademii Mohylańskiej i rosyjski absolutyzm.

9. Recepcja Monteskiusza: Konstytucja 1791 r. i jej krytycy.

Ontologia I

Prowadzący: dr hab. Sebastian Tomasz Kołodziejczyk, dr Paweł Rojek

Kod: F1-OBL-ON01

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest zapoznanie słuchaczy z podstawowymi pojęciami i tezami ontologii (metafizyki) dotyczącymi takich zagadnień, jak istnienie, istota, przedmiot, ogólność i partykularność. Program kursu będzie obejmował:

- Filozofia pierwsza, metafizyka, ontologia.
- Krytyka metafizyki.
- Metodologia metafizyki (ontologii).
- Byt, istnienie, rzeczywistość. Podejście historyczno-analityczne.
- Istnieć a być. Między podejściem analitycznym a fenomenologicznym.
- Ogólność vs. jednostkowość. Abstrakcyjność vs. konkretność.
- Zagadnienie istoty: podejście tradycyjne i współczesne.
- Umysł, osoba, identyczność. Spór o naturę umysłu i tożsamość osobową.
- Problem istnienia Boga.
- Problem przyczynowości.
- Spór o realizm.

Szczegóły dotyczące literatury obowiązującej w ramach kursu zostaną podane na pierwszych zajęciach.

Epistemologia I

Prowadzący: prof. dr hab. Tomasz Placek, Joanna Luc

Kod: F1-OBL-EP01

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: epistemologia

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Kurs kanoniczny z epistemologii.

- Podstawowe problemy związane z pojęciem wiedzy.
- Podstawowe problemy związane z pojęciem przekonania.
- Podstawowe problemy związane z percepcją.
- Podstawowe problemy związane z pojęciem prawdy.
- Typy sceptycyzmu.
- Podstawowe problemy związane z pojęciem uzasadnienia.

Logika

Prowadzący: dr hab. Piotr Łukowski, dr hab. Tomasz Kowalski, mgr Agnieszka Proszewska

Kod: F1-OBL-LO01

Typ: wykład + ćwiczenia, 120 h, 12 pkt. ECTS

Kategoria: logika

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Kurs kanoniczny z logiki.

- Klasyczna logika zdaniowa: formalizacja zdań języka naturalnego w języku KRZ. KRZ: wartościowania, system aksjomatyczny, twierdzenie o pełności.
- Klasyczny węższy rachunek predykatów: formalizacja zdań języka naturalnego w języku KWRP, różnice między formalizacją w językach KRZ i KWRP. KWRP: wartościowania, system aksjomatyczny, twierdzenie o pełności.
- Filozoficzne różnice między intuicjonistycznym a klasycznym rachunkiem zdań. INT: wiązki wartościowań, system aksjomatyczny, twierdzenie o pełności.
- Język logiki modalnej S₄: funktry modalne, formalizacja zdań języka naturalnego w języku logiki S₄. S₄: wiązki wartościowań, system aksjomatyczny, twierdzenie o pełności.
- Logiki niefregeowskie: aksjomat Fregego, identyczność zdaniowa, implikacja treściowa, inferencja treściowa a myślenie codzienne.
- Naiwna teoria mnogości. Aksjomatyczna teoria mnogości Zermelo-Fraenkla. Zbiory i działania na zbiorach. Relacje i funkcje, obrazy, przeciwobrazy, zawężenia. Relacje równoważnościowe i relacje porządkujące. Porównywanie licznosci zbiorów. Paradoksy.

Etyka A

Prowadzący: prof. dr hab. Włodzimierz Galewicz, dr hab. Olga Dryla

Kod: F1-OBL-ET01

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

W roku 2021/2022 kurs wprowadzający do etyki zostanie poprowadzony ponownie w porządku systematycznym. W ramach wykładu zostaną omówione następujące bloki tematyczne:

- A. [wykłady 1-2] działy, problemy i kierunki etyki (nauka o moralności i etyka filozoficzna; etyka normatywna i metaetyka; teoria dobra i teoria powinności);
- B. [wykłady 3-5] przegląd teorii dobra (dobra osobowe i dobra impersonalne; dobro osoby jako szczęście i jako samourzeczywistnienie; subiektywistyczne i obiektywistyczne koncepcje szczęścia);
- C. [wykłady 6-10] przegląd koncepcji powinności – teorie konsekwencjalistyczne (zasada optymalnych konsekwencji i jej specyfikacje; utylitaryzm i inne wersje konsekwencjalizmu);
- D. [wykłady 11-15] przegląd koncepcji powinności – teorie deontologiczne (etyka Kantowska i etyka obowiązków *prima facie*; zastosowania teorii deontologicznych do spornych problemów etyki praktycznej).

Kryteria zaliczenia kursu: regularny i aktywny udział w ćwiczeniach, ustny egzamin z treści wykładów.

Etyka B

Prowadzący: prof. dr hab. Marek Drwięga, dr Radosław Strzelecki

Kod: F1-OBL-ET02

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Jeśli „prawdziwa etyka zaczyna się tam, gdzie milkną słowa” (A. Schweitzer) i jeśli „świat nie jest spragniony traktatów etycznych, a tym, czego naprawdę potrzebuje to rzetelna praktyka” (Gandhi), to czym jest etyka i jej uprawianie? Jeśli „jest jasne, że etyki nie da się wypowiedzieć” (L. Wittgenstein) i jeśli „etyka, na tyle, na ile wypływa z pragnienia, by powiedzieć coś o ostatecznym sensie życia, o absolutnym dobru, o tym co ma wartość absolutną, nie może być nauką” (tenże) – to o czym traktują uniwersyteckie wykłady z etyki? Jeśli „filozofia heideggerowska znosi nowożytną odróżnienie etyki i ontologii, które wyrządziło tak wiele zła” (J. Patočka), jeśli „etyka nie jest bynajmniej warstwą przykrywającą ontologię, ale tym, co jest w pewnym sensie bardziej ontologiczne niż ontologia” (E. Lévinas), – to jakie jest miejsce etyki w obszarze filozofii? Jeśli „istnieje – na drodze mądrości – poznanie etyczne całkowicie przewyższające samą etykę, bez którego całe bezpośrednie poznanie etyczne wartości ogólnie ważnych jest z istoty niedoskonałe” (M. Scheler), to jak taka mądrość może stać się przedmiotem nauczania, szczególnie jeśli pamiętać, iż „nie może być w ogóle żadnego nauczyciela dla sztuki egzystowania” (S. Kierkegaard)? „Nie byłem nigdy niczym nauczycielem” – wyznał nasz nauczyciel Sokrates. Czy jednak etyka, jak to nam ukazał, może rzeczywiście mieć charakter troski o duszę, o „własną” duszę? Czy etyką może być owa Arystotelesowska nauka o szczęściu, jeśli „człowiek n i e dąży do szczęścia, jak mniemają Anglicy” (F. Nietzsche)? A jeśli „wolność i prawo moralne odsyłają wzajemnie do siebie” (Kant), to czym jest wolność i czy w ogóle jest, szczególnie kiedy pamiętać, iż „wolność nie jest przedmiotem” i że „poszukiwanie odpowiedzi na to pytanie na drodze przedmiotowego badania prowadziłoby wprost do zanegowania wolności” (K. Jaspers)?

W jakim sensie problem etyczności człowieka wyrasta z naszej skończoności? Czy jesteśmy nieuchronnie „źli” i na czym polega „złośliwość zła” i „rozpacżliwość dobra”? Omawiany materiał historyczny rozciąga się od Sokratesa do Lévinasa.

Forma i warunki zaliczenia: kurs kończy się egzaminem ustnym oraz oceną pracy pisemnej

Estetyka A

Prowadzący: dr Lilianna Bieszczad

Kod: F1-OBL-ESo1

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest prezentacja podstawowych zagadnień z dziedziny estetyki: problem naukowości, przedmiot i metody badawcze, kryzys estetyki, perspektywy współczesnych badań estetycznych. Przeanalizowane zostaną poszczególne kategorie estetyczne: dzieło sztuki, wartość estetyczna (piękno, brzydota), przeżycie estetyczne, proces twórczy, ekspresja i forma. Szczególnie wyeksponowana będzie problematyka dotycząca sztuki. Analizowane będą: spór o estetyczną naturę sztuki, autonomizm i kontekstualizm w estetyce. Zaprezentowane zostaną filozoficzne koncepcje estetyki, m. in. estetyka fenomenologiczna, zorientowana empirycznie, analityczna, hermeneutyczna.

Estetyka B

Prowadzący: prof. dr hab. Michał Ostrowicki (Sidey Myoo)

Kod: F1-OBL-ESo2

Typ: zdalny wykład + zdalne ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Tematyka kursu dotyczy estetyki traktowanej jako teoria sztuki. Oprócz zagadnień teoretycznych prezentowane są przykłady dzieł sztuki, poprzez które nawiązuje się do treści teoretycznych. Kurs prezentuje tematykę estetyki po pierwsze przedmiotowo, z uwzględnieniem różnych metodologii stosowanych w analizie estetycznej oraz pojęć służących opisowi fenomenów takich jak doświadczenie estetyczne, proces twórczy, wartości estetyczne i artystyczne lub dzieło sztuki, po drugie tematyka przedstawiona jest historycznie, od czasów starożytnych do współczesnych.

Kurs przeznaczony jest dla wszystkich studentek i studentów.

Historia filozofii politycznej

Prowadzący: prof. dr hab. Justyna Miklaszewska, dr Jakub Szczepański

Kod: F1-OBL-FSo1

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: filozofia społeczna

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Kurs poświęcony jest prezentacji oraz analizie głównych stanowisk z zakresu filozofii politycznej. Przedstawione zostaną koncepcje polityczne filozofów starożytnych (Platon, Arystoteles) jako stanowiące punkt wyjścia dla późniejszych stanowisk, zagadnienia średniowiecznej i nowożytnej filozofii politycznej (teorie prawa natury i umowy społecznej) oraz problematyka współczesnych kierunków filozofii politycznej (liberalizm, konserwatyzm, niemiecka myśl polityczna), z uwzględnieniem filozofii najnowszej (współczesne teorie sprawiedliwości społecznej i teorie demokracji).

Elementy prawa autorskiego

Prowadzący: dr Joanna Marcinkowska

Kod: F1-OBL-ROo6

Typ: wykład, 15 h, 1 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

W ramach przedmiotu prezentowane są podstawowe pojęcia z zakresu własności intelektualnej, w tym prawa autorskiego, wskazana jest rola i znaczenie ochrony własności intelektualnej w różnych aspektach życia kulturalnego, naukowego, codziennego; przedstawiane są podstawowe reguły i instytucje w obszarze prawa autorskiego.

Fenomenologia: Od Brentana do Heideggera

Prowadzący: prof. dr hab. Arkadiusz Chrudzimski

Kod: F1-FAK-HFo8

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Na seminarium analizować będziemy teksty, które powstały w ramach tradycji fenomenologicznej. Tradycję tę rozumieć będziemy dość szeroko. W tym rozumieniu obejmuje ona obszar od Brentanowskiej psychologii opisowej, poprzez ontologię umysłu, rozwijaną przez jego uczniów, takich jak Carl Stumpf czy Anton Marty, teorię przedmiotów Alexiusa Meinonga aż do transcendentalnego idealizmu Husserla, teorii aktów mowy Adolfa Reinacha oraz ontologii fundamentalnej wczesnego Heideggera. Dobór tekstów zależał będzie w dużej mierze od zainteresowań słuchaczy. W zależności od ich preferencji i kompetencji możliwe będzie również uwzględnienie pism współczesnych kontynuatorów i komentatorów tradycji fenomenologicznej, takich jak David Woodruff Smith, Dan Zahavi czy Uriah Kriegel.

Nowożytne prawo naturalne

Prowadzący: dr hab. Steffen Huber

Kod: F1-FAK-HF32

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: Podstawowa wiedza o nowożytnej filozofii politycznej. Znajomość jęz. angielskiego (lektura).

Celem kursu jest omówienie centralnych koncepcji nowożytnego prawa naturalnego w spektrum między metafizyką (tomizm Suarezjański) a naturalizmem (Hobbes, Pufendorf).

Program kursu:

1. Prawo naturalne w tradycji starożytnej (Cyceron) i średniowiecznej (Tomasz z Akwinu).
2. Prawo naturalne humanizmu renesansowego: Frycz Modrzewski, O karze za mężobójstwo I.
3. Metafizyka na progu nowożytności: Suarez, De legibus et Deo legislatore II.
4. Wojna jako źródło prawa: Grotius, O prawie wojny i pokoju, I 1-2.
5. Zaufanie podczas wojny, po wojnie i w czasach pokoju: Grotius, O prawie wojny i pokoju, III 19-25.
6. "Wojna wszystkich ze wszystkimi": Hobbes, Leviathan I.
7. Pufendorf: zasadnicza definicja prawa naturalnego, De off. I 1-3, szczególnie 3.
Tematy 7-15 na podstawie: Pufendorf, The two books on the duty of man and citizen according to the natural law, 1682 (oryginał: De officiis hominis et civis prout ipsi praescribuntur lege naturali).
8. Pufendorf: obowiązki człowieka płynące z prawa naturalnego, De off. I 4-8, szczególnie 7.
9. Pufendorf: kontrakty, De off. I 9-17, szczególnie 9.
10. Pufendorf: stan naturalny i wspólnota domowa, De off. II 1-4, szczególnie 1.
11. Pufendorf: przyczyna powstawania państwa i jego struktura, De off. II 5-9, szczególnie 5.
12. Pufendorf: władza polityczna i prawo we wspólnocie politycznej, De off. II 10-15, szczególnie 12.
13. Pufendorf: wojna i sojusze, De off. II 16-17, szczególnie 16.
14. Pufendorf: obywatel, De off. II 18.
15. Podsumowanie, odniesienie do współczesnych debat.

Filozofia czasu i przestrzeni

Prowadzący: dr hab. Jerzy Gołosz

Kod: F1-FAK-ON03

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: Zaliczone kursy ze wstępu do filozofii, epistemologii oraz ontologii lub zgoda wykładowcy.

Celem kursu jest zaznajomienie uczestników z podstawowymi zagadnieniami z zakresu filozofii czasu i przestrzeni, takimi jak: czas i przestrzeń a czasoprzestrzeń, problem konwencjonalności geometrii czasoprzestrzeni, spór pomiędzy absolutystyczną i relacjonistyczną koncepcją ruchu, ontologiczny status czasu i przestrzeni oraz problem relacji pomiędzy czasem, przestrzenią i światem fizycznym, problem istnienia przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, problemy anizotropii oraz upływu czasu jak również spór o sposób trwania rzeczy w czasie.

Kurs oparty jest na trzech podstawowych założeniach: realizm ontologiczny i naukowy oraz obiektywne istnienie czasu i przestrzeni.

Istota. Perspektywy badawcze.

Prowadzący: dr hab. Sebastian Tomasz Kołodziejczyk

Kod: F1-FAK-ON15

Typ: warsztat, 15 h, 2 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Uwaga: w roku akademickim 2021 / 2022 kurs zawieszony!

Istota jest jednym z fundamentalnych problemów filozoficznych. Celem warsztatu będzie skonfrontowanie różnych podejść metodologicznych stosowanych do rozwiązania tego zagadnienia. Pierwsza część warsztatu poświęcona będzie na lekturę kilku reprezentatywnych tekstów z zakresu problematyki esencjalnej. W drugiej części zajęć Słuchacze w grupach projektowych będą przygotowywać i prezentować swoje pomysły teoretyczne i badawcze.

Literatura i wymagania zostaną przedstawione przed rozpoczęciem warsztatów.

Filozoficzne implikacje mechaniki kwantowej

Prowadzący: prof. dr hab. Tomasz Placek, dr Joanna Luc

Kod: F1-FAK-ON14

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: Kurs opiera się na matematycznych argumentach, ale potrzebną matematykę wprowadzimy w trakcie zajęć.

Nie zamierzamy uczyć adeptów filozofii mechaniki kwantowej tylko po to, aby ją znali. Zamierzamy natomiast zbadać jakie lekcje dla metafizyki daje teoria kwantów i eksperymenty na niej się opierające. Te lekcje można podzielić na co najmniej trzy grupy, w zależności od presupozycji pytania o konsekwencje. Możemy bowiem pytać:

- (1) Jeśli teoria mechaniki kwantowej jest prawdziwa, to jakie to ma konsekwencje?
- (2) Jeśli teoria mechaniki kwantowej nie jest prawdziwa, ale jej podstawowa struktura reprezentująca zdarzenia, przestrzeń Hilberta, jest adekwatna, to jakie to ma konsekwencje?
- (3) Jeśli przestrzeń Hilberta nie jest adekwatną strukturą reprezentującą, ale nie ma błędu w pewnych eksperymentach (Bella-Aspecta i in.) i nie ma błędów w pewnych argumentach (twierdzeniach typu Bella), to jakie to ma konsekwencje?

Odpowiedzią na (1) byłoby na przykład równoczesne zachodzenie dwóch ewolucji układu: deterministycznej wyznaczonej przez równanie Schroedingera i indeterministycznej danej przez algorytm pomiaru (konflikt ten znany jest jako problem pomiaru i często ilustrowany jest historią o kocie Schroedingera). Odpowiedzią na (2) jest rewolucja: zastąpienie klasycznej logiki i klasycznego prawdopodobieństwa logiką kwantową i prawdopodobieństwem kwantowym oraz twierdzenie Kochena-Speckera mówiące o nieeliminowalności prawdopodobieństw. Odpowiedź na (3) kryje się pod hasłem „nielokalności”; co to pojęcie znaczy będzie przedmiotem naszych badań, gdy zajmiemy się twierdzeniem Bella i podobnymi. Jeśli czas pozwoli zajmiemy się też kontrowersyjnym argumentem Colbecka-Rennera (2016) o tym, że nie można ulepszyć mechaniki kwantowej co do dokładności predykcji oraz argumentem Landsmana (2020), że determinizm jest nie do pogodzenia z algorytmem statystycznym mechaniki kwantowej (regułą Borna).

Filozofia języka I

Prowadzący: dr hab. Katarzyna Kijania-Placek

Kod: F1-FAK-EPO3

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: epistemologia

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: Epistemologia I; kurs wymaga umiejętności czytania tekstów filozoficznych w języku angielskim.

Język naturalny jest podstawowym narzędziem poznawczym człowieka i dlatego wyjaśnienie, w jaki sposób za pomocą języka odnosimy się do świata oraz ten świat zmieniamy jest kluczowe w procesie poznania zarówno otaczającej nas rzeczywistości, jak i naszego życia wewnętrznego.

Seminarium to ma charakter wstępny i obejmuje lekturę podstawowych pozycji z dziedziny filozofii języka, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych ze znaczeniem i odniesieniem wyrażen jednostkowych, takich jak nazwy własne, deskrypcje określone i wyrażenia okazjonalne.

Wstępna lista lektur:

1. Mill, J.S. (1843) *A System of Logic*, London: Parker; \$ 5; w polskim wydaniu, 49-63.
2. Frege, G. (1892a): *Sens i znaczenie*, w *Pisma semantyczne*, PWN Warszawa, 1977, 60-88.
3. Frege, G. (1918a): *Myśl*, w *Pisma semantyczne*, PWN Warszawa, 1977, 101-129.
4. Russell, B.A.W. (1905) 'On Denoting', *Mind* 14: 479-93; w Pelc: *Logika i język*, 253-275.
5. Russell, B.A.W. (1911) 'Knowledge by Acquaintance and Knowledge by Description', w *Mysticism and Logic*, London: Routledge, 1986.
6. Strawson, P.F. (1950) 'On Referring', *Mind* 59: 320-44; w Pelc: *Logika i język*, 377-413.
7. Searle, J. (1958) 'Proper Names', *Mind* 67: 166-73; w Pelc: *Logika i język*, 523-535.
8. Donnellan, K. (1966) 'Reference and Definite Descriptions', *Philosophical Review* 77: 281-304.
9. Kripke, S.A. (1979) 'Speaker Reference and Semantic Reference', w: P.A. French, T.E. Uehling and H.K. Wettstein (red.) *Contemporary Perspectives in the Philosophy of Language*, Minneapolis, MN: University of Minnesota Press, 6-27.
10. Kripke, S.A. (1972) 'Naming and Necessity', in D. Davidson and G. Harman (red.) *Semantics of Natural Language*, Dordrecht: Reidel, 252-355.
11. Donnellan, K.S. (1972) 'Proper Names and Identifying Descriptions', w D.

- Davidson and G. Harman (red.) *The Semantics of Natural*, Dordrecht: Reidel; w *Filozofia języka* 203-225.
12. Evans, G. (1973) 'The Causal Theory of Names', *Proceedings of the Aristotelian Society*, supplementary vol. 47: 187-208; w *Filozofia języka* 226-245.
 13. Grice, P. (1975) *Logic and conversation*; w P. Cole, J. Morgan (red.): *Syntax and Semantics*, tom 3., Academic Press, Nowy Jork, 41-58.
 14. Neale, S. (1990) *Context and communication*, rozdział III z *Descriptions*, Cambridge, MA: MIT Press.
 15. Kaplan, D. (1989) *Demonstratives*; w *Themes from Kaplan*, Oxford University Press (fragmenty).
 16. Recanati, F. (1993) *Direct Reference*, Blackwell. (fragmenty).

Natura doświadczenia

Prowadzący: dr hab. Przemysław Spryszak

Kod: F1-FAK-EPO4

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: epistemologia

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Przedmiotem zajęć będzie lektura i krytyczna analiza następujących prac:

1. G. E. Moore: „The Refutation of Idealism”, „Mind”, vol. XII, 4, 1903, s. 433-453.
2. G. E. Moore: „Some Judgments of Perception”, „Proceedings of the Aristotelian Society”, vol. 19, 1918, s. 1-29.
3. G. E. Moore: „Status danych zmysłowych” [w:] Chwedeńczuk B. (red.): *Filozofia percepcji*, Aletheia, Warszawa 1995, s. 23-44, tekst źródłowy: *idem: Philosophical Studies*, Routledge and Kegan Paul, London 1948, s. 168-196.
4. H. H. Price: „To, co dane” (1932) [w:] *ibidem*, s. 45-64, tekst źródłowy: *idem: Perception*, Meuthen and Company, London 1932, rozdz. I.
5. A. J. Ayer: „The Terminology of Sense-Data”, „Mind”, vol. 54, no. 216, 1945, s. 289-312.
6. G. Ryle: *Czym jest umysł?*, przeł. W. Marciszewski, PWN, Warszawa 1970, rozdz. VI-VIII.
7. W. Sellars: „Empiricism and the Philosophy of Mind” [w:] *idem: Science, Perception and Reality*, Ridgeview Publishing Company, Atascadero 1963, s. 127-196.
8. G. Evans: „Molyneux’s Question” [w:] *idem: Collected Papers*, Clarendon Press, Oxford 1985, s. 364-399.
9. G. Evans: *The Varieties of Reference*, Oxford University Press, Oxford 1982, rozdz. 6-7.
10. J. McDowell: *Mind and the World*, Harvard University Press, Cambridge 1994, Wstęp, wykłady I-VI.
11. S. Yablo: „Mental Causation”, „The Philosophical Review”, vol. 101, no. 2, 1992, s. 245-280.
12. J. Gibbons: „Mental Causation without Downward Causation”, „The Philosophical Review”, vol. 115, no. 2, 2006, s. 79-103.
13. J. Kim: *Mind in a Physical World*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts 1998, rozdz. I-IV.
14. D. J. Chalmers: *The Character of Consciousness*, Oxford University Press, Oxford 2010, rozdz. 2-4.
15. F. Crick, F. Koch: „Toward a Neurobiological Theory of Consciousness”, „Seminars in the Neuroscience”, no. 2, 1990, 263-75.
16. S. M. Miller: „The correlation/constitution distinction problem. Foundations, limits and explanation in consciousness science” [w:] *idem* (ed.):

The Constitution of Phenomenal Consciousness. Toward a science and theory, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia 2015, s. 104-154.

17. J. Howry, T. Bayne: „The neural correlate of consciousness. Causes, confounds and constituents” [w:] *ibidem*, s. 155-176.
18. G. Tonioni, C. Koch: „Consciousness: here, there and anywhere?”, *Philosophical Transaction of the Royal Society B*, 2015, vol. 370, issue 1668.
19. G. Tonioni, M. Boly, M. Massimini, C. Koch et al.: G. Tonioni, M. Boly, M. Massimini, C. Koch, „Integrated information theory: from consciousness to its physical substrate”, *Nature Reviews Neuroscience*, vol. 17, 2016, s. 450-461.
20. C. Koch, M. Massimini, M. Boly, M. Tonioni, „Neural correlates of consciousness: progress and problems”, *Nature Reviews Neuroscience*, vol. 17, 2016, 307-321.
21. S. Grossberg: „Towards solving the hard problem of consciousness: The varieties of brain resonances and the conscious experiences that they support”, *Neural Networks*, vol. 87, 2017, s. 38-95.
22. M. Boly, M. Massimini, N. Tsuchia, B. R. Pastle, C. Coch, G. Tonioni: „Are the Neural Correlates of Consciousness in the Front or in the Back of the Cerebral Cortex? Clinical and Neuroimaging Evidence”, *The Journal of Neuroscience*, 37 (40), 2017, s. 9603-9613.
23. B. Odegaard, R. T. Knight, H. Lau: „Should a Few Null Findings Falsify Prefrontal Theories of Conscious Perception?”, *ibidem*, s. 9593-9502.
24. J. Howry: *The Predictive Mind*, Oxford University Press, Oxford 2013, rozdz. I-IV.

Uwaga! Istnieje możliwość modyfikacji listy lektur zgodnie z zainteresowaniami uczestników zajęć. Warunki zaliczenia: aktywny udział w zajęciach.

Zło – wyzwanie dla filozofii

Prowadzący: prof. dr hab. Marek Drwięga

Kod: F1-FAK-ET04

Typ: konwersatorium, 45 h, 4 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest analiza wybranych tekstów autorów, którzy usiłowali rozwi-
kłać zagadkę zła. Całość zagadnienia rozpatrywać można w różnych płaszczyz-
nach: ontologicznej - czym jest zło? oraz historycznej - w jaki sposób się prze-
jawia? Dotyka ono także bezpośrednio kwestii antropologicznych, bowiem zło
„urzeczywistnia się” poprzez człowieka i jest ściśle związane z wolnością.
Wśród rozważanych autorów będą między innymi: tragicy greccy, św. Au-
gustyn, Leibniz, Kant, Dostojewski, Nietzsche, Arendt, Nabert, Ricoeur, Tis-
cher.

Forma i warunki zaliczenia: praca pisemna oraz egzamin ustny

Etyka, śmierć i umieranie

Prowadzący: dr Piotr Nowak

Kod: F1-FAK-ET03

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: Etyka A lub Etyka B. Kursy wprowadzające mogą być realizowane równocześnie z przedmiotem „Etyka, śmierć i umieranie”.

Celem kursu w roku 2021/2022 jest analiza problemów etycznych związanych ze śmiercią i umieraniem. Kurs dotyczy problemów związanych z definiowaniem życia i śmierci. Uczestników zajęć interesować będzie odpowiedź na następujące pytania:

1. Czy życie i śmierć to pojęcia, których znaczenie określa biologia, czy też mają one sens wartościujący?
2. Czy, gdy mowa jest o świętości ludzkiego życia, w grę wchodzi biologiczne znaczenie tego terminu, czy też jakieś inne?

W ramach zajęć krytycznej analizie zostaną poddane różne koncepcje śmierci obecne we współczesnej bioetyce (m.in. te, które wiążą śmierć człowieka z dezintegracją organizmu oraz te, które wiążą ją z utratą statusu moralnego). Uczestnicy kursu zastanowią się:

3. czy śmierć mózgu lub zatrzymanie krążenia mogą być uznane za śmierć człowieka;
4. czy śmierć jest zjawiskiem nieodwracalnym, czy też dopuszcza powrót do życia;
5. czy śmierć jest procesem, czy może raczej zdarzeniem momentalnym.

Lektury omawiane na ćwiczeniach są napisane w języku angielskim, a dyskusja odbywa się w języku polskim.

Bioetyka – wprowadzenie

Prowadzący: dr hab. Olga Dryla

Kod: F1-FAK-ET13

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest zapoznanie studentów z podstawowym zakresem informacji dotyczących problematyki bioetycznej:

- Bioetyka – historia pojęcia, dziedziny oraz fundamentalne regulacje normatywne.
- Klasyczne modele uzasadniania w etyce ze szczególnym uwzględnieniem koherentyzmu oraz pryncypializm jako jego konkretyzacja.
- Bioetyka czterech zasad cz. 1a): szacunek dla autonomii pacjenta ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku uzyskiwania świadomej zgody.
- Bioetyka czterech zasad cz. 1b): szacunek dla autonomii pacjenta wobec praktyk uniemożliwiających uzyskanie świadomej zgody (np. terapeutyczne użycie placebo, przywilej terapeutyczny).
- Bioetyka czterech zasad cz. 2): obowiązek nieszkodzenia i próby jego doprecyzowania.
- Bioetyka czterech zasad cz. 3): obowiązek działania na rzecz dobra pacjenta na tle rozważań o pojęciu dobroczynności.
- Bioetyka czterech zasad cz. 4): sprawiedliwość.
- Podstawowe zasady etyczne w badaniach biomedycznych.
- Kryteria przyznawania statusu moralnego płodom ludzkim i kryteria dopuszczalności przerywania ciąży.
- Problematyka końca ludzkiego życia cz. 1): letalna analgeza, eutanazja, terminalna sedacja oraz opieka paliatywna i hospicyjna.

Myślenie krytyczne w języku naturalnym

Prowadzący: dr hab. Piotr Łukowski

Kod: F1-FAK-LO06

Typ: wykład, 30 h, 4 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Wykład jest przeznaczony dla studentów kierunków realizowanych w Instytucie Filozofii UJ. Jego celem jest analiza myślenia w języku naturalnym, na który składają się dwie klasy procesów: 1. Formułowania myśli oraz 2. Rozumowań. Wykład zawiera przykłady ilustrujące każdy omawiany problem.

Peano arithmetics and Goedel's theorems

Teacher: dr hab. Zalan Gyenis

Code: F1-FAK-LO07

Type: lecture and discussion class, 60 h, 12 ECTS

Category: logic

Semester: summer

Prerequisites for attending: none

Course content:

1. Robinson's and Peano's axiom systems for arithmetic; basic consequences.
2. Godel numbering of formulas and derivations.
3. Representability of recursive functions.
4. Church theorem.
5. Godel first and second theorems.
6. Lob's theorem.

Estetyka performatywna przestrzeni miejskiej

Prowadzący: dr hab. Jakub Petri

Kod: F1-FAK-ES04

Typ: zdalny, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Kurs poświęcony jest estetycznym aspektom działań o charakterze performatywnym, które podejmowane są w obrębie współczesnej kultury miejskiej. Studenci otrzymują wiedzę na temat teoretycznych propozycji dających podstawy do rekonstrukcji doświadczenia estetycznego w przestrzeni miejskiej, autorstwa min. Johna Deweya, Arnolda Berleanta, Richarda Shustermana i Eryki Fischer – Lichte. Zapoznają się z dyscyplinami o charakterze performatywnym uprawianymi w przestrzeni miejskiej, zarówno będącymi już przedmiotem namysłu estetycznego takimi jak graffiti a także stosunkowo nowymi lub nie objętymi do tej pory estetyczną refleksją jak urban explorations, architektura mobilna/prowizoryczna czy parkour. Zapoznają się z towarzyszącym owym zjawiskom sferą działań medialnych, znajdującą swój wyraz w dokumentalnych produkcjach filmowych, fotografii i blogosferze.

Kurs prowadzony jest w sieci, w środowisku otwartym, w Academia Electronica, w Second Life. Forma zajęć pozwala, by w kursie, który zazwyczaj realizowany jest w ramach jednej uczelni, mogli uczestniczyć studenci z różnych ośrodków naukowych w Polsce, jak i studenci przebywający na stypendiach zagranicznych. Kurs jest skierowany do studentów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz dla doktorantów, jak również dla wszystkich zainteresowanych przedstawianą problematyką. Zajęcia zostają przeniesione do sieci, do elektronicznej, graficznie wykreowanej sali wykładowej w Second Life, stąd uczestnictwo w zajęciach łączy się z posiadaniem awatara w Second Life. Zgłoszenia proszę kierować na adres: kuba.petri@gmail.com

Wykład jest prowadzony głosem, w systemie synchronicznym, z udziałem słuchaczy na czacie pisanym. Wsparty jest prezentacją multimedialną pokazywaną na ekranie wykreowanym w Academia Electronica, a także materiałami z sieci. Po wykładzie prowadzona jest dyskusja. Kurs jest otwarty dla studentów z innych Uczelni, stąd ma charakter ogólnopolski.

Konsultacje odbywają się w środy, w Academia Electronica

Zajęcia podzielone zostaną na dwie części. W ramach pierwszej z nich nacisk położony zostanie na wprowadzenie kategorii performatywności w kontekst estetyki współczesnego miasta. W drugiej części zajęć przedmiotem analiz będą konkretne typy działań oraz dyscyplin performatywnych cechujących współczesną przestrzeń miejską.

Ku performatywnej estetyce miasta:

1. Doświadczenie estetyczne w przestrzeni miejskiej, tradycja i współczesność. Czy(m) jest filozofia miasta?
2. O potrzebie rekonstytucji. Teoretyczne podstawy przewartościowania stosunku człowieka do przestrzeni miejskiej.
3. Somatyka miasta. Ciało-umysł w przestrzeni miasta.
4. Czym jest działalność performatywna? Performatywność poza performansem.
5. Kategoria gry w kontekście performatywności.
6. Czy estetyka codzienności może mieć charakter performatywny?
7. Self Fashioning – estetyka codzienności czy estetyka czego bądź? Dyskusje wokół koncepcji estetycznej autokreacji.

Performatyka miasta:

8. U podstaw współczesnej kultury ulicy: graffiti.
9. U podstaw współczesnej kultury ulicy: hip-hop.
10. Architektura mobilna i prowizoryczna. Tymczasowość zamieszkiwania.
11. Urban Explorations. Kontemplując tkanę miasta.
12. Gry uliczne. Pamięć historii.
13. Le parkour.
14. Skateboarding.
15. Jibbing.

Literatura:

1. Berleant Arnold, *Prze-mysleć estetykę*, 2008 (fragm).
2. Fisher Lichte Erika, *Estetyka performatywności*, 2008 (fragm).
3. Kerouac Jack, *W drodze*, 1993
4. Kolankiewicz Leszek red. *Antropologia Widowisk*, 2008 (fragm).
5. Petri Jakub, *Fenomen japońskiej architektury prowizorycznej*, w: „Studia z Architektury Nowoczesnej” 4, 2011.
6. Rewers Ewa, *Post – Polis. Wstęp do filozofii ponowoczesnego miasta*, 2005 (fragm).
7. Saito Yuriko, *Everyday Aesthetics*, 2007, (fragm).
8. Schechner Richard, *Performatyka* (fragm), 2006.
9. Shusterman Richard, *Estetyka Pragmatyczna i doświadczenie nieobecności miejskiej*, w: *Kultura Współczesna*, 2004, nr 1.
10. Shusterman Richard, *Performing Life. Aesthetics Alternatives for the Ends of Art*, 2000 (fragm).
11. Sinclair Brian, *Urban Japan, Considering Homelessness, Categorizing Shelter and Contemplating Culture*, w: www.aia.org
12. Szarecki Artur, *Somatyka Miasta*, w „Kultura Miasta” 2008, nr 1.
13. Vitale Francesco, *Jacques Derrida an the Politics of Architecture*, 2009 / w: nictoglobe.com / Friction Research 3.

14. Wilkoszewska Krystyna, *Sztuka jako rytm życia. Rekonstrukcja filozofii sztuki Johna Deweya*, 2003 (fragm).

Przykładowe media:

1. *Public Blue*, Anke Haarman, film dok.
2. *Dogtown & Z-Boys*, Stacy Peralta, film dok.
3. *Wholetrain*, Florian Gaag, film dok.
4. *Corey Smith*, Gut Shot, film dok.

Estetyka wobec awangardy

Prowadzący: dr Lilianna Bieszczad

Kod: F1-FAK-ES05

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest prezentacja filozoficzno-estetycznych rozważań na temat pojęcia sztuki „po” przełomie awangardowym. Analizowane będą: wybrane kierunki awangardy klasycznej (m. in. kubizm, futurizm, surrealizm, neoplastycyzm) i neoawangardy (pop-art, minimal-art, sztuka ziemi, happening, sztuka performance’u i konceptualizm); relacja pojęć: awangarda i neoawangarda, sztuka modernistyczna i postmodernistyczna (modernizm i postmodernizm); oraz: paradygmat estetyczny według S. Morawskiego, teoria awangardy Th.W. Adorna, formalizm C. Greenberga, antyesencjalizm M. Weitz’a, pojęcie „The Artworld” w ujęciu A. C. Danto i G. Dickiego, ujęcie sztuki jako gry H.G. Gadamera, estetyka performatywności E. Fischer-Lichte (zwrot performatywny), somaestetyka R. Shustermana (zwrot somatyczny) oraz „zaangażowane uczestnictwo” według A. Berleanta. Zaprezentowane zostaną problemy związane z ujmowaniem sztuki awangardowej na przykładach koncepcji formułowanych w różnych perspektywach badawczych (m.in. Szkoła Frankfurcka, estetyka analityczna, hermeneutyka, estetyka pragmatyczna i środowiskowa).

Roman Ingarden: systemic aesthetics and pluralism of art

Teacher: prof. dr hab. Leszek Sosnowski

Code: F1-FAK-ES12

Type: seminar, 30 h, 6 ECTS

Category: aesthetics

Semester: summer

Prerequisites for attending: none

Roman Ingarden's philosophy belongs to a structurally and systemically ordered one, expressed in an individual style of inquiry. This style, although clear and distinct, is at the same time analytical and therefore meticulous and illuminating the problem from all sides, and therefore meandering. These factors make it difficult to understand Ingarden's thoughts. It requires an in-depth intellectual effort, offering in return an original study of important problems in the main areas of philosophy. This is also the case with aesthetics.

The aim of the seminar is two-way: on the one hand, presenting the main assumptions of this aesthetics, on the other hand, checking the relevance of this aesthetics in the context of 20th-century avant-garde trends in art. Ingarden himself analyzed them in his aesthetics; it is therefore necessary to ask with what effect he made it.

Anarchia, państwo, teokracja. Z dziejów myśli rosyjskiej

Prowadzący: dr hab. Michał Bohun

Kod: F1-FAK-FS02

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: filozofia społeczna

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: kurs podstawowy z filozofii społecznej lub z historii myśli rosyjskiej

Kurs poświęcony jest prezentacji wybranych wątków sporu o państwo i z państwem w przedrewolucyjnej Rosji. Rozważane będą stanowiska obrońców różnych form życia państwowego, jak też anarchistycznych wrogów państwa jako takiego. Wykłady i ćwiczenia obejmować będą między innymi następujące zagadnienia: Rewolucyjny etatyzm dekabrystów. Słowianofilstwo rosyjskie: od religijnego anarchizmu do imperializmu państwowego. Państwo w rosyjskiej myśli liberalnej XIX wieku. Rewolucyjny anarchizm Michała Bakunina. Narodnictwo rewolucyjne, legalne, religijne. Anarchizm etyczny Lwa Tołstoja. Kонтrewolucyjni apologety państwa: Konstanty Pobiedonoscew, Konstanty Leontjew, Lew Tichomirow. Włodzimierz Sołowjow: od liberalnej teokracji do liberalnego państwa prawa. Anarchokomunizm Piotra Kropotkina. Rosyjscy filozofowie religijni w sporze z Tołstojem i samodzierzawiem. Marksizm, anarchizm, leninizm.

Anatomia społeczeństwa politycznego i konsumpcyjnego

Prowadzący: dr hab. Piotr Bartula

Kod: F1-FAK-FSo3

Typ: wykład + ćwiczenia, 90 h, 9 pkt. ECTS

Kategoria: filozofia społeczna

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Wykład koncentruje się wokół polskiej i zachodniej filozofii polityki i społeczeństwa w kontekście jej znaczenia dla zrozumienia sporów ideowych czasów obecnych w ich związku z szeroko rozumianą praktyką społeczną. Idee filozoficzne są przedstawiane jako realne siły tkwiące we wnętrzu społecznego Polis, uruchamiające przemiany w gospodarce, prawie i realnej polityce.

Na wykładzie omawiane będą następujące zagadnienia:

1. Filozofia pieniądza.
2. Etyka i ekonomia – wzajemne relacje.
3. Rządy prawa w gospodarce.
4. Zagadnienie sprawiedliwości społecznej.
5. Handel i walka.
6. Wolność gospodarcza i prawo.
7. Własność jako prawo i jako funkcja społeczna.
8. Spory wokół kapitalizmu, „człowieka ekonomicznego” i „niewidzialnej ręki”.
9. Pojęcia wroga i sojusznika.
10. Utopia, polityka i ekonomia.
11. Ekonomiczna teoria winy i kary.
12. Kto jest suwerenem?
13. Dylematy wokół liberalizmu i socjalizmu.
14. Wolny rynek a dostęp do dóbr o wysokim stopniu ryzyka: hazard, broń, narkotyki, usługi medyczne.

Sanskryt II

Prowadzący: dr Małgorzata Ruchel

Kod: F1-FAK-RO05

Typ: lektorat, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy poszerzające

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: Warunkiem wstępnym jest zaliczenie pierwszego roku lektoratu sanskrytu.

Lektorat sanskrytu przeznaczony dla studentów filozofii, zainteresowanych myślą indyjską. Obejmuje naukę pisania i czytania sanskryckiej grafii, gramatykę, podstawowe słownictwo oraz elementy terminologii filozoficznej. Przygotowuje do samodzielnego czytania tekstów źródłowych filozofii indyjskiej oraz prawidłowego wykorzystania cytatów, terminów i pojęć sanskryckich w pracy naukowej.

Warsztaty z zakresu samodzielnego tworzenia tekstów filozoficznych. Teoria i praktyka.

Prowadzący: dr hab. Izabela Szyroka

Kod: F1-FAK-RO16

Typ: warsztat, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy poszerzające

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest kształcenie kompetencji w zakresie przygotowywania samodzielnych tekstów filozoficznych. Wprowadza on w specyfikę konstrukcji tekstu filozoficznego metodą krótkich wykładów i analizy od strony warsztatowej wybranych reprezentatywnych przykładów (esej filozoficzny, rozprawa, komentarz filozoficzny) z filozoficznej klasyki. Podczas zajęć w grupie studenci analizują, komentują, redagują przygotowane samodzielnie teksty. Praktyczne szczegółowe problemy, na jakie natrafiają podczas prób pisarskich, omawiają systematycznie także w trybie indywidualnych konsultacji z wykładowcą. Zapoznają się w praktyce z problematyką kultury języka, normy językowej, funkcji stylu w przekazie filozoficznym.

Zajęcia uwzględniają poza tym:

- profilowanie tematu rozprawy akademickiej,
- zasady kwerendy bibliotecznej,
- opracowanie bibliografii tematu,
- tworzenie bibliografii zagadnień szczegółowych rozprawy,
- zasady korzystania ze źródeł oraz literatury przedmiotu,
- konstruowanie planu pracy oraz jej struktury.

Filozofia Heideggera i jej współczesna recepcja

Prowadzący: dr Radosław Strzelecki

Kod: F1-FAK-RO28

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Wiodący temat modułu kształcenia w roku akademickim 2021/2022: pytanie o etyczną wymowę myśli Martina Heideggera

Program zajęć:

1. „Kiedy napisze pan etykę?” – pytanie o miejsce namysłu etycznego w optyce Heideggera.
2. Pytanie o ethos a pytanie o bycie.
3. Etyczne tropy w egzystencjalnej analityce Dasein (cz. I): Dasein, możliwość (Jemeinigkeit), egzystencja, właściwość, bycie-w-świecie, otwartość, troska.
4. Wstępna ekspozycja problematyki wolności i odpowiedzialności: bycie ku możliwościom, struktura troski: projekt – rzucenie – upadanie.
5. Etyka wobec różnicy ontologicznej. Etyczny sens roli Dasein jako pasterza bycia. Pytanie o powinność.
6. Etyczne tropy w egzystencjalnej analityce Dasein (cz. II): pytanie o „kto” powszedniego Dasein, inni, współbycie, Się, bycie-ku-śmierci, trwoga i lęk, sumienie, wina egzystencjalna, zdecydowanie.
7. Pełna ekspozycja problematyki wolności i odpowiedzialności: etyczna interpretacja relacji z innymi w zdecydowaniu. Bycie sobą jako (nieu-nikniona) możliwość bycia sumieniem dla innych. Właściwa troskliwość Dasein o możliwości bycia innego.
8. Czasowość jako ontologiczny sens troski. Istota metafizycznej wykładni czasu jako współczesności. Czasowość jako podstawowy egzystencjal Dasein. Zdecydowanie jako odsłonięcie struktury pierwotnej czasowości.
9. Właściwa czasowość i skończoność Dasein versus nieskończoność czasu i czasowość niewłaściwa (w metafizyce). Właściwe współbycie a możliwość losu, doli i dziejowości.
10. Postulat pozwolenia być (Seinlassen) innym w ich najbardziej własnej możliwości bycia. Perspektywy etycznej interpretacji Seinlassen w pracach Heideggera po zwrocie.
11. Reinterpretacja pojęcia wolności w późnej myśli Heideggera.
12. Odpowiedzialność a sponsoryczność.

Literatura podstawowa:

- M. Heidegger, „Bycie i czas”, tłum. B. Baran, Warszawa 1994;

- M. Heidegger, „Podstawowe problemy fenomenologii”, tłum. B. Baran, Warszawa 2009;
- M. Heidegger, „Pojęcie czasu”, tłum. J. Mizera, (w:) „Drogi Heideggera”, red. J. Mizera, „Principia” T. XX (1998);
- M. Heidegger, „List o humanizmie”, tłum. J. Tischner; „O istocie prawdy”, tłum. J. Filek (w:) „Znaki drogi”, Warszawa 1999.

Literatura uzupełniająca, zalecana:

- B. Baran, „Heidegger i powszechna demobilizacja”, Kraków 2004;
- Karolina M. Cern, „Koncepcja czasu wczesnego Heideggera”, Poznań 2007;
- E. Kettering, „Nähe: das Denken Martin Heideggers”, Pfullingen 1987;
- P. Korobczak, „Skryty wymiar etyczności w myśli Martina Heideggera”, Wrocław 2018
- D. F. Krell, „Intimations of Mortality: Time, Truth, and Finitude in Heidegger’s Thinking of Being”, Philadelphia 1991;
- D. F. Krell, „Daimon Life: Heidegger and Life Philosophy”, Bloomington 1992;
- W. Marx, „Gibt es auf Erden ein Mass? Grundbestimmungen einer nicht-metaphysischen Ethik”, Hamburg 1983;
- W. Marx, „Heidegger und die Tradition”, Stuttgart 1961;
- J. Mizera, „W stronę filozofii niemetafizycznej. Martina Heideggera droga do innego myślenia”, Kraków 2006;
- O. Pöggeler, „Neue Wege mit Heidegger”, Freiburg / München 1984;
- C. Wodziński, „Heidegger i problem zła”, Warszawa 1994;
- C. Wodziński, „Kairos”, Gdańsk 2010.

Forma i warunki zaliczenia:

Egzamin ustny z treści wykładów i z lektur omawianych na ćwiczeniach. Zapisy na egzamin począwszy od dwóch tygodni przed zakończeniem semestru. Możliwy „termin zerowy” w ostatnim tygodniu przed sesją egzaminacyjną. Zaliczenie z ćwiczeń na podstawie pracy pisemnej i aktywnego udziału w zajęciach.

Teoria przyjaźni u Arystotelesa

Prowadzący: dr Maciej Smolak

Kod: F1-FAK-RO14

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest prezentacja Arystotelesowej koncepcji przyjaźni.

Tematyka wykładów:

1. Znaczenie terminów *philein*, *eran*, *stergein*, *agapan*, *philos*, *aretē*, *eudaimonia*. Przedstawienie problemów związanych z zagadnieniem przyjaźni w oparciu o VIII.1 *Etyki nikomachejskiej* [EN] oraz VII.1 *Etyki eudemejskiej* [EE].
2. Aporia: czy przyjaźń jest pewną *aretē* czy jest nieodłączna od *aretē*:
 - (a) kryteria dla najwyższego dobra możliwego do osiągnięcia przez człowieka,
 - (b) argument „z funkcji”,
 - (c) typy *aretai* - cnoty charakteru i kompetencje intelektualne - oraz ich charakterystyka:
 - i. definicja cnoty charakteru,
 - ii. teoria środka,
 - iii. definicja mądrości praktycznej,
 - iv. teza o nierozłączności cnoty charakteru oraz mądrości praktycznej,
 - v. teza o nierozłączności cnót charakteru,
 - vi. jaki typ życia jest dla człowieka życiem najbardziej udanym?
3. Typologia przyjaźni – przyjaźń użyteczna, hedoniczna, charakterologiczna:
 - (a) analiza ustępów EN VIII.2 oraz EE VII.2
 - (b) obiekty miłości i powody miłości
 - (c) czy jest możliwa przyjaźń bez przyjemności?;
 - (d) czym różni się przyjaźń hedoniczna od przyjaźni charakterologicznej?;
 - (e) od której z dwóch rzeczy zależy miłowanie: czy miłujemy kogoś, ponieważ jest dobry nawet, jeśli nie jest przyjemny, w każdym razie nie z tego powodu?
4. Homonimiczność przyjaźni:
 - (a) czym są homonimy; Kategorie I.1, Topiki I.15,

- (b) różne typy homonimiczności: *pros hen, kath'homoiotēta, kat' analogian, kata metaphoran,*
- (c) homonimy a orzekanie wielorakie (*pollachōs legetai*),
- (d) różne typy związków pomiędzy przyjaźnią utylitarną, hedoniczną i charakterologiczną,
- (e) definicja przyjaźni: różne poglądy n/t definicji przyjaźni: Fortenbaugh, Walker, Cooper, Irwin, Broadie, Price, Pakaluk, Owen.
5. Warunki i cechy przyjaźni:
- (a) zagadnienie życzliwości (*eunoia*), ENIX.5; EEVII.7,
- (b) cechy przyjaźni (*ta philika*), ENIX.4,
- (c) przyjaciel jako inny „ja” (*allos autos*).
6. Charakterystyka działania dobroczynnego, EN IX.7.
7. Przyjaźń intrapersonalna:
- (a) argument z porównania, EN IX.4,
- (b) argument z harmonii *psychē*, EN IX.4, EE VII.6,
- (c) aporia: czy trzeba bardziej miłować samego siebie czy kogoś innego? EN IX.8:
- i. typy miłowania siebie (*philautia*),
 - ii. prawdziwy i fałszywy samolub (*philautos*).
8. Przyjaźń i samowystarczalność, EN IX.9; EE VII.12;
- (a) aporia: czy *eudaimōn* będzie potrzebował przyjaciół?;
- i. argument z oglądalności działań przyjaciela,
 - ii. argument ze współpostrzegania,
 - iii. argument z poznawalności samego siebie.

Tematyka ćwiczeń:

W trakcie ćwiczeń poddany zostanie badaniu traktat o przyjemności zamieszczony w EN VII.11-14. Przedmiotem analizy będą trzy poglądy na temat przyjemności:

1. żadna przyjemność nie jest dobrem, ani w sobie ani przypadkowo;
2. pewne przyjemności są dobre, ale większość jest zła;
3. nawet jeśli każda przyjemność jest dobrem, to jednak jest niemożliwe, aby najwyższe dobro było przyjemnością;

a także argumenty na ich poparcie oraz ich refutacja w oparciu o kontrargumenty przedstawione przez Arystotelesa.

Forma i warunki zaliczenia:

Egzamin ustny i praca pisemna,

Literatura podstawowa:

- Arystoteles, Etyka nikomachejska, Etyka eudemejska
- Arystoteles, wybrane fragmenty: Metafizyka, Fizyka,
- Kategorie, Topiki, O duszy, Retoryka

Literatura uzupełniająca:

- Adkins A.W.H. (1963), 'Friendship' and 'Self-Sufficiency' in Homer and Aristotle, *The Classical Quarterly*, vol. 13, 30-45.
- Bostock D. (2000), *Aristotle's Ethics*, Oxford University Press.
- Broadie S. (1991), *Ethics with Aristotle*, Oxford university Press.
- Cooper J.M. (1977), Aristotle on the Forms of Friendship, *Review of Metaphysics*, vol. 30, 619-648.
- - (1999), *Reason and Emotions: Essays on Ancient Moral Psychology and Ethical Theory*, Princeton University Press
- Galewicz W. (2002), *Z Arystotelesem przez greckie tragedie*, Cz. 1, Wydawnictwo Literackie, Kraków
- - (2003), *Z Arystotelesem przez greckie tragedie*, Cz. 2, Wydawnictwo Literackie, Kraków
- Fraisse J.C. (1974), *Philia : La Notion d'Amitié dans la Philosophie Ancienne*, Paris, Vrin.
- Gauthier R.A. et Jolif J.Y. (1958), *L'Éthique à Nicomaque, Tome I: Introduction et Traduction*, Louvain, Publications Universitaires.
- Gauthier R.A. et Jolif J.Y. (1959), *L'Éthique à Nicomaque, Tome II: Commentaire*, part. 1 et 2, Louvain, Publications Universitaires
- Gosling J.C.B. and Taylor C.C.W. (1982), *The Greeks on Pleasure*, Oxford, Clarendon Press
- Irwin T.H. (1981), *Homonymy in Aristotle*, *Review of Metaphysics* 34, 523-544.
- Konstant D. (1997), *Friendship in the Classical World*, Cambridge
- Konstant D. (1996), *Greek Friendship*, *American Journal of Philology* 117, 71-94.
- Dryla O. (2008), *Problem egoizmu w etyce Arystotelesesa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Owen G.E.L. (1965), *Aristotle on the Snares of Ontology*, in *New Essays on Plato and Aristotle*, ed., Bambrough R., London: Routledge Kegan, 69-95.
- Owens J. (1951), *The Doctrine of Being in the Aristotelian Metaphysics. A study in the Greek Background of Medieval Thought*, Toronto: Canada
- - An Ambiguity in Aristotle, *EE VII 2 1236a23-24*, *Apeiron* 22, 127-137
- Pakaluk M. (2005), *Aristotle's Nicomachean Ethics*, Cambridge University Press
- Pakaluk M and Pearson G. (eds.), *Moral Psychology and Human Action in Aristotle*

- Price A.W. (1989), *Love and Friendship in Plato and Aristotle*, Oxford University Press
- - (2011), *Virtue and Reason in Platon and Aristotle*, Oxford University Press
- Skowroński L. (2014), *Arystoteles o celu ludzkiego życia. Ku nowej interpretacji Etyki nikomachejskiej*, Wydawnictwo Rolewski, Nowa Wieś nad Drwęcą
- Sowa J. (2009), *Między Erosem i Arete. Przyjaźń w etyce Platona i Arystotelesa*
- Walker A.D.M. (1979), Aristotle's account of Friendship in the Nicomachean Ethics, *Phronesis*, vol. 24, 180-196.
- Ward J.K. (1995), Focal Reference in Aristotle's Account of Friendship: Eudemian Ethics VII 2, *Apeiron* 28, 183-205.
- Whiting J. (1986), Friends and Future Selves, *Philosophical Review* 95, 547-580.
- - (1991), Impersonal Friends, *Monist* 74, 3-29.
- - (1996), *Self-love and Authoritative Virtue*, in Engstrom and Whiting (1996), 162-199.
- - (2002), Eudaimonia, External Results, and Choosing Virtuous Actions for Themselves, *Philosophy and Phenomenological Research* 65, 270-290.
- - (2006), *The Nicomachean Account of Philia*, in Kraut (2006), 276-304.
- Wiggins D. (1980), *Deliberation and Practical Reason*, in Rorty (1980), 221-240.

Filozofia chińska

Prowadzący: dr hab. Anna Wójcik

Kod: F1-FAK-RO12

Typ: zdalny, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Program kursu:

1. podstawowy obraz świata Księga przemian (Yijing)
2. klasyczny konfucjanizm obejmujący filozofie Czteroksięgu konfucjańskiego (Sishu): Dialogi konfucjańskie (Lunyu), Wielka Nauka (Daxue), Doktryna Środka (Zhongyong), Księga Mencjusza (Mengzi)
3. klasyczny taoizm obejmujący naukę Laozi i Zhuangzi
4. szkoła altruistów (Mojia),
5. szkoła prawników (Fajia),
6. buddyzm chiński szkół: tiantai, huayan, weishi i chan
7. neokonfucjanizm: kosmologia Zhou Dunyi, filozofia braci Cheng, racjonalna synteza nauk filozoficznych Zhuxi i filozofia umysłu Wang Yang-minga

Literatura obowiązkowa:

1. M.Carrithers, *Budda*.
2. F. Jullien, *Drogą okrężną i wprost do celu – strategie sensu w Chinach i Grecji*.
3. JeeLoo Liu, *Wprowadzenie do filozofii chińskiej*.
4. A. I. Wójcik, *Filozoficzne podstawy sztuki konfucjańskiej. Źródła przedhanowskie; rozdział 1, 2*.

Literatura uzupełniająca:

1. *Filozofia Wschodu*, tom 1 (red. Beata Szymańska), tom 2 (red. Marta Kudelska).
2. Feng Youlan, *Krótką historia filozofii chińskiej*.
3. Xingzhong Yao, *Konfucjanizm. Wprowadzenie*.
4. Laozi, *Księga dao i de z komentarzami Wang Bi*.
5. Zhuangzi, *Prawdziwa Księga Południowego kwiatu*.
6. *Dialogi konfucjańskie*.
7. G.C.Chang, *Buddyjska nauka o całości istnienia*.
8. Stępień Mateusz, *Spór konfucjanistów z legistami*.

Problemy i podstawowe pojęcia filozofii kultury

Prowadzący: dr hab. Joanna Hańderek

Kod: F1-FAK-RO13

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Podczas wykładów zostaną omówione następujące zagadnienia dotyczące filozofii kultury:

1. Wprowadzenie: omówienie podstawowych zagadnień, próba definicji samego pojęcia kultura.
2. Jednostkowość – czym jest indywidualność, czym jest posiadanie roli i funkcji społecznej, człowiek wobec instytucji.
3. Świadomość bycia w kulturze, fenomen bycia-w-kulturze.
4. Granice – kultury, tożsamości, etniczne, narodowe.
5. Ciało, cielesność a kulturowym ujęciu i przepracowaniu.
6. Gender – problem bycia człowiekiem na granicy cielesności i świadomości.
7. Potrzeby, dążenia, pragnienia jako warunkowane kulturowo.
8. Szczęście, rozrywka, nieszczęście, dramat, cierpienie – w ujęciu filozofii kultury.
9. Choroba, śmierć, narodziny – jako porządek natury wpisany w kontekst kultury (I).
10. Przestrzeń domu i codzienności, kuchnia, sypialnia – jako porządek natury wpisany w kontekst kultury (II).
11. Przestrzeń kulturowa – miasto, wieś, supermarket, dom.
12. Czas kulturowy – historia, dziejowość, życie w teraźniejszości.
13. Panowanie i potrzeba dominacji status w kulturze.
14. Bycie poza kulturą – wolność, rozerwane więzi, autsajder, uciekinier, uchodźca.
15. Globalizacja i problemy cywilizacji współczesnej.

Literatura:

1. Lektura na ćwiczenia: Zygmunt Bauman: „Ponowoczesne wzory osobowe” w: *Studia socjologiczne*, tożsamość, podmiotowość.
Lektura uzupełniająca dla zainteresowanych: Amin Maalouf: „Moja tożsamość, moja przynależność”, w: *Zabójcze tożsamości*, podmiotowość i tożsamość.
2. Arjun Appadurai: Przedmowa, „Od etnობójstwa do ideობójstwa”, „Cywilizacja zdarzeń” w: *Strach przed mniejszościami. Esej o geografii gniewu*, etniczność.

3. Lektura na ćwiczenia: Gordon Mathews: „Poszukiwanie ojczyzny w supermarketecie kultury” w: *Supermarket kultury*.
Lektura uzupełniająca dla zainteresowanych: Jonathan Lear *Nadzieja radykalna*, miejsce w kulturze.
4. James Clifford: „Historie plemienności i nowoczesności”, w: *Kłopoty z kulturą*.
Materiał uzupełniający dla zainteresowanych: <http://www.intelligencesquared.com/events/parthenon-marbles/muzeum>
5. Lektura na ćwiczenia: Aleksander Demand: „Cele” w: *Historia niebyła*.
Lektura uzupełniająca dla zainteresowanych: James Clifford „Tożsamość w Mashpee” w: *Kłopoty z kulturą*, czas.
6. Lektura na ćwiczenia: Gernot Böhme: „Relacja człowiek-przyroda na przykładzie miasta”, w: *Filozofia i estetyka przyrody*.
Lektura uzupełniająca dla zainteresowanych: Erwin Goffman: *Człowiek w teatrze życia codziennego*, miejsce.
7. Piotr Kuncewicz: „Homo viator”, w: *Legenda Europy*, podróż.
8. Helmuth Plessner: „Problem i metoda krytyki”, w: *Granice wspólnoty. Krytyk radykalizmu społecznego*, granice.
9. Lektura na ćwiczenia: Clifford Geertz „Głęboka gra: uwagi o walkach kogucich na Bali” w: *Interpretacja kultur. Wybrane eseje*.
Lektura uzupełniająca dla zainteresowanych: Susan Sontag: *Choroba jako metafora*, ciało.
10. Naomi Wolf „Mit urody” (rozdział 1), w: *Mit urody*.
Materiał uzupełniający dla zainteresowanych: <http://www.intelligencesquared.com/events/what-next-for-feminism-with-anne-marieslaughter/>.
11. Alain de Botton: „Niedostatek miłości”, „Snobizm”, w: *Lęk o status*, potrzeby.
12. Johan Huizinga: „Istota i znaczenie zabawy jako zjawiska kulturowego”, w: *Homo ludens. Zabawa jako źródło kultury*, zabawa.
13. Lektura na ćwiczenia: Klaus Theweleit „Śmiech 1” „Teoria 1” w: *Śmiech morderców: Brevik i inni*.
Lektura uzupełniająca dla zainteresowanych: Robert Young: „Wiedza subaltern” w: *Wprowadzenie do postkolonializmu*.
<http://www.intelligencesquared.com/events/war-on-terror-right-response-to-911/>.
14. Wojciech Burszta, Waldemar Kuligowski: „Metakultura w której żyjemy”, w: *Sequel. Dalsze przygody kultury w globalnym świecie*, definicje kultury.

Filozofia chińskiej kultury artystycznej (e-kurs)

Prowadzący: dr hab. Anna Wójcik

Kod: F1-FAK-RO30

Typ: zdalny wykład + zdalne ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Kurs poświęcony jest sztuce uprawianej przez chińskich myślicieli jako kluczowa część ich praktyki filozoficznej. Będziemy poznawać te rodzaje sztuk chińskich, które nie były przez ich twórców traktowane jako formy autonomiczne o charakterze przedmiotów i działań estetycznych. Za reprezentacyjne przykłady takich sztuk może posłużyć "sztuka życia", która jako wyodrębniona dziedzina była przedmiotem namysłu filozoficznego już w najstarszych traktatach epoki klasycznej zarówno szkoły daoistycznej jak i konfucjańskiej lub cała dziedzina tzw. sześciu sztuk (ceremonie, muzyka, kaligrafia, matematyka, powożenie zaprzęgiem konnym i łucznictwo). Najbardziej charakterystyczną była tu postać filozofa/artysty, twórcy kultury wysokiej. Naczelną wartością było tu nie piękno, lecz ożywczy (qi) charakter uprawiania sztuki i jej kulturotwórcza moc, a główną koncepcją była koncepcja rezonansu umysłu i natury. Artysta/filozof był tym, który podążał szlakiem pytań ostatecznych, drogą duchową, która w innych cywilizacjach była raczej zarezerwowana dla religii. Mamy tu do czynienia z pozaestetycznymi formami uprawiania literatury, poezji, malarstwa, które były traktowane jako działania w przestrzeni filozofii jako praktyki życia codziennego, w obszarze metafizyki i epistemologii uprawianej w kontekście samodoskonalenia czy jako sztuki dostarczające narzędzi przydatnych w praktyce politycznej.

1. Sześć sztuk i kultura mistrzów ceremonii w naukach Konfucjusza.
2. Spór między Mozi a Xunzi i Mencjuszem o charakter muzyki i jej rolę w kulturze politycznej.
3. Muzyka uczonych i sztuka "wsluchiwanie się w świat" jako podstawa epistemologii.
4. Poezja klasyczna jako część polityki i filozofii.
5. Kaligrafia i tuszowe malarstwo potrójnej kompozycji.
6. Sztuka tworzenia i delektowania się krajobrazem (penjing i jej kontynuacja w Japonii bonsai oraz suiseki oraz sztuka ogrodów filozofów.
7. Sztuka herbaty i artystycznego picia wina.
8. Sztuka artystycznego pisania, czytania i komentowania traktatów filozoficznych.

9. Metafizyczni malarze mglistych pejzaży. Nieokreśloność, pustka umysłu i buddyjskie "znaki bez echa".
10. Wang Shu i współczesna chińska architektura jako nowa odsłona sześciu sztuk.
11. Sześć sztuk we współczesnym filmie chińskim: Zhang Yimou.

Feminizm, gender i współczesne narracje płci

Prowadzący: dr hab. Joanna Hańderek, dr Natalia Michna

Kod: F1-FAK-RO31

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: letni

Prerekwizyty: Wstęp do filozofii

Kurs będzie prezentował współczesną filozofię feministyczną ze szczególnym uwzględnieniem takich nurtów jak ekofeminizm, posthumanistyczne ujęcie płci, teorię nomadycznych podmiotów, performatywne rozumienie płci, podstawowe zagadnienia gender, narracje androgynii, transpłucowości i współczesnego rozumienia siostrzeństwa międzygatunkowego.

Ontologia II

Prowadzący: dr hab. Sebastian Tomasz Kołodziejczyk, dr Paweł Rojek

Kod: F2-OBL-ONo2

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest pogłębienie znajomości podstawowych zagadnień z zakresu ontologii (metafizyki), takich jak problem istnienia, identyczności i uniwersaliów. Program kursu będzie obejmował realizację m.in. następujących zagadnień: istnienie i sposoby istnienia; lingwistyczny status wypowiedzi egzystencjalnych, semantyczne i syntaktyczne własności sądów egzystencjalnych; identyczności, identyczność w czasie; esencjalizm i rodzaje naturalne; kategorie, uniwersalia, transcendentalia; uniwersalia a własności; współczesne formy sporu o uniwersalia; realizm w sporze o uniwersalia; teorie nominalistyczne w sporze o uniwersalia.

Szczegóły dotyczące literatury obowiązującej w ramach kursu zostaną podane na pierwszych zajęciach.

Epistemologia II

Prowadzący: dr hab. Leszek Wroński

Kod: F2-OBL-EPo2

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: epistemologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Większa część kursu dotyczy zaawansowanych problemów z zakresu teorii percepcji, uzasadnienia i wiedzy. Rozważone są także podstawowe problemy epistemologii formalnej, związane np. z próbami matematycznego traktowania pojęcia 'stopnia przekonania'. Poruszone będą ważne współczesne wątki epistemologii społecznej, w tym racjonalna różnica zdań i niesprawiedliwość epistemiczna.

Ochrona własności intelektualnej

Prowadzący: dr Joanna Marcinkowska

Kod: F2-OBL-RO07

Typ: wykład, 15 h, 1 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

W ramach przedmiotu prezentowane są podstawowe pojęcia z zakresu własności intelektualnej, w tym prawa autorskiego, wskazany jest aktualny stan regulacji prawnych w tej dziedzinie oraz orzecznictwa, omówione umowy z zakresu obrotu autorskimi prawami majątkowymi, specyfika ochrony programów komputerowych, bazy danych, problemy prawa autorskiego w internecie

Filozofia dziejów

Prowadzący: prof. dr hab. Marcin Karas

Kod: F2-FAK-HF09

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Problematyka kursu obejmuje przegląd ważniejszych stanowisk z zakresu filozoficznej refleksji nad historią – od starożytności po współczesność.

Szczegółowy program zajęć:

1. Zagadnienia terminologiczne i metodologiczne.
2. Linearne i cykliczne filozofie dziejów.
3. Historiozofia chrześcijańska.
4. Laicyzacja problematyki filozoficzno-dziejowej w dobie Odrodzenia.
5. Oświeceniowa filozofia historii.
6. Teoria postępu.
7. Teleologiczna i dialektyczna wizja dziejów.
8. Mesjanizm, heroizm, słowianofilstwo.
9. Teorie cywilizacji, filozofia końca historii.
10. Trwałość i zmiana w historiozofii chrześcijańskiej w XX wieku.
11. Teilhardowska wizja postępu.

Literatura obowiązkowa:

Teksty źródłowe będą podawane bezpośrednio na zajęciach.

Ważną formą pracy będą monograficzne referaty uczestników kursu, dyskutowane podczas zajęć.

Filozofia polityczna Immanuela Kanta

Prowadzący: dr Jakub Szczepański

Kod: F2-FAK-HF10

Typ: wykład, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Celem wykładu jest przedstawienie tzw. Filozofii politycznej Kanta, w tym: sporu o istnienie takiego działu w systemie filozofa z Królewca oraz jego podstawowych założeń. W tematyce wykładu uwzględnione zostaną także współczesne interpretacje myśli politycznej Kanta.

Tematyka wykładu obejmie kolejno następujące zagadnienia:

1. Filozofia polityczna Kanta – spór o istnienie
2. Polityka a natura ludzka
3. Aspołeczna towarzyskość
4. Natura i wolność – problem dychotomii
5. Polityczna władza sądenia
6. Filozofia historii
7. Metafizyka prawa
8. Polityka prowizoryczna
9. Ustrój republikański
10. Filozofia pokoju
11. Kosmopolityzm

Filozofia polskiego romantyzmu

Prowadzący: dr hab. Piotr Bartuła

Kod: F2-FAK-HF11

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Prowadzone zajęcia będą się koncentrowały wokół romantycznej historiozofii, filozofii polityki i społeczeństwa w kontekście problemowym sporów swego czasu oraz ich związku z praktyką społeczną. Idee filozoficzne najwybitniejszych myślicieli epoki romantyzmu – m.in. Trentowskiego, Cieszkowskiego, Kamińskiego – będą prezentowane jako realne siły formujące rodzime Polskę w wymiarze: gospodarczym, prawnym, obyczajowym i politycznym. Krytycznie rozważona zostanie opinia, że Polska była klasycznym krajem mesjanizmu w takim sensie, w jakim Francja była klasycznym krajem Oświecenia, a Niemcy krajem romantycznego konserwatyzmu. Zajęcia będą również służyły przedstawieniu idei romantycznych w konfrontacji z nowoczesnością.

Filozofia religii romantyzmu polskiego

Prowadzący: dr hab. Leszek Augustyn

Kod: F2-FAK-HF12

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: wiedza z zakresu historii filozofii nowożytnej (zaliczony kurs kanoniczny).

Seminarium poświęcone filozofii religii, z jaką możemy spotkać się w filozofii polskiej okresu romantycznego (zwłaszcza: A. Cieszkowski, B. F. Trentowski, K. Libelt, J. M. Hoene-Wroński i inni, a także wybitni twórcy literatury). Pytać będziemy o samą możliwość wydobycia i zrekonstruowania swoistego – oryginalnego – podejścia filozofii romantyzmu polskiego do zagadnień religijnych (filozoficzno-religijnych). Podjęte zostaną jednocześnie próby odczytania uniwersalnych i współczesnych (być może – aktualnych) sensów wybranych idei, które składają się na dziedzictwo romantyzmu (filozoficznego), zachowując przy tym świadomość niebezpieczeństw wiążących się z ich ahistoryczną dezinterpretacją. Obecność romantyzmu w kulturze polskiej prowokuje także do zadania pytania o jego kontynuację (wersje neoromantyzmu). Postaramy się ponadto zastosować współczesne metody i sposoby uprawiania filozofii religii zarówno w oglądzie, jak i analizie stanowisk romantycznych.

Uwaga: zaawansowani studenci I stopnia mogą uczestniczyć w kursie za zgodą prowadzącego.

Filozofia rosyjska – między polityką a religią

Prowadzący: dr hab. Leszek Augustyn

Kod: F2-FAK-HF13

Typ: wykład, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: wiedza z zakresu historii filozofii nowożytnej (zaliczony kurs kanoniczny).

Kurs dotyczy dziejów filozofii rosyjskiej XIX i XX wieku. Szczególny nacisk zostanie położony na myśl społeczną, historiozoficzną i religijną. Badaniu zostaną poddane relacje (związki i napięcia) między politycznymi i religijnymi aspektami idei społecznej. Odnosić się będziemy do następujących nurtów myśli rosyjskiej: słowianofilstwo, okcydentalizm, oświecicielstwo, poczwiennictwo, narodnictwo, konserwatyzm, panslawizm, nihilizm, anarchizm, marksizm rosyjski, renesans religijno-filozoficzny, nurty filozofii XX-wieczne

Uwaga: zaawansowani studenci I stopnia mogą uczestniczyć w kursie za zgodą prowadzącego.

Kant's Philosophy of Religion: Selected Issues

Teacher: dr Anna Tomaszewska

Code: F2-FAK-HF20

Type: discussion class, 45 h, 6 ECTS

Category: history of philosophy

Semester: summer

Prerequisites for attending: basic course in early modern philosophy

The course offers an opportunity to read and study the key texts of Kant's philosophy of religion from the Critical period of his philosophy in the context of the transformation of the concept of religion and the way of thinking of its relation to the public sphere that occurred in the Enlightenment era. In particular, we shall be interested in (1) the distinction between opinion, belief and knowledge as presented in the "Methodology" chapter of the *Critique of Pure Reason*; (2) the concept of rational faith (*Vernunftglaube*) as employed in the 1786 orientation essay and on the basis of *Religion within the Boundaries of Mere Reason* and *The Conflict of the Faculties* (ch.1); (3) the concept of rational religion; (4) the distinction between the religion of reason and the ecclesiastical faith as its supposed 'vehicle' and (5) the critique of revelation and the problem of interpreting Scriptures along rationalist lines.

Although the course is primarily offered to graduate students, upon agreement with the teacher advanced undergraduate students are welcome to participate.

List of readings (obligatory):

1. I. Kant, *Critique of Pure Reason*: B VII-XLIV, A 805/B 833-A 819/B 847, A 820/B 848-A 831/B 859.
2. I. Kant, "What does it mean to orient oneself in thinking?" in: *Religion and Rational Theology*, Cambridge 1996.
3. I. Kant, "Religion within the boundaries of mere reason" in: *ibidem*.
4. I. Kant, "The conflict of the faculties" in: *ibidem*: ch. 1.

Secondary literature will be recommended during the course.

Transcendentalia. Pojęcia transcendentálne w myśli scholastycznej.

Prowadzący: dr hab. Jan Kielbasa

Kod: F2-FAK-HF21

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Kurs jest proponowany dla studentów studiów II i III stopnia, zainteresowanych klasyczną metafizyką i podstawowymi zagadnieniami ontologicznymi w ujęciu historycznym. Warunkiem jego zaliczenia jest aktywny udział w dyskusjach seminaryjnych i pozytywny wynik egzaminu ustnego.

Szczegółowa tematyka kursu:

1. Konfrontacja różnych sensów transcendentálności: transcendentálność w myśli średniowiecznej a transcendentálnyizm filozofii Kanta i XX-wiecznej fenomenologii. Podstawowy dylemat w rozumieniu średniowiecznych teorii transcendentálności: transcendentália jako modi essendi czy modi significandi.
2. Starożytné źródła problematyki transcendentálności: tzw. prototranscendentália. Rekonstrukcja i interpretacja poglądów Platona, Arystotelesa, Plotyna, Proklosa, św. Augustyna i Boecjusza.
3. Pierwsze sformułowania problematyki transcendentálności w XIII wieku: Summa de bono Filipa Kanclerza i Summa fratris Alexandri. Historyczny i teologiczny kontekst teorii transcendentálności (koncepcja „imion Bożych” – atrybutów przypisywanych Bogu w jego istocie lub poszczególnym osobom Trójcy świętej). Modelowy zestaw pojęć transcendentálnych (byt – jedność – prawda – dobro) – ich analityczne wyprowadzenie i podstawowa charakterystyka jako pierwszych i najogólniejszych właściwości i znaczeń bytu (communissima et prima – primae intentiones, primae determinationes entis, primae impressiones apud intellectum). Różnice między koncepcją Filipa Kanclerza i koncepcją wyłożoną w Summa fratris Alexandri: czysto negatywna charakterystyka transcendentálności jako różnych postaci niepodzielenia ontologicznego, tj. bytu niepodzielnego, a charakterystyka relacyjna, odnoszącą poszczególne transcendentália do podmiotu nieskończonego, tj. Boga, lub podmiotu skończonego, tj. rozumnej duszy. Pytanie o konkurencyjny bądź komplementarny charakter obu koncepcji.
4. Dojrzała postać teorii transcendentálności - koncepcja Tomasza z Akwinu. Kanoniczna lista transcendentálności i kontrowersje z nią związane: spór o transcendentálny status piękna, o możliwość redukcji niektórych transcendentálności do czterech modelowych, o prawomocność utożsamienia transcendentálne aliquid z różnicą i wielością. Próba uniwersalnego, czysto

ontologicznego konstruowania systemu transcendentálności (poza kontekstem teologicznym): wyprowadzenie z analizy samego bytu pozostałych pojęć transcendentálnych.

5. Warunki transcendentálności na gruncie koncepcji Tomasza z Akwinu. Konwertybilność i analogiczność transcendentálności – ich przedmiotowa tożsamość (secundum suppositum) przy zachowaniu pojęciowej różnicy, tj. nietożsamości znaczenia. Różne sensory dodawania czegoś do bytu: negacja i pojęciowa relacja jako formy „dodawania” właściwe pojęciom transcendentálnym. Negatywny sens jedności, relacyjny sens prawdy i dobra. Właściwe rozumienie negatywności jedności jako bytu wewnątrznie niepodzielnego, konstytuowanego przez jedną formę i jeden akt istnienia. Właściwe rozumienie prawdy jako relacji adekwacyjnej między rzeczą a umysłem.
6. Różne wersje koncepcji transcendentálności Alberta Wielkiego. Rekonstrukcja, porównanie i interpretacja na podstawie oryginalnych tekstów źródłowych (komentarz do Sentencji Piotra Lombarda, komentarz do De divinis nominibus Pseudo-Dionizego, oraz De bono i Summa theologiae). Trzy typy konwertybilności i aporie przez nie generowane. Albertyński „formálnyizm”. Piękno transcendentálne a piękno estetyczne.
7. Koncepcja transcendentálności Bonawentury. Rekonstrukcja i interpretacja na podstawie oryginalnych tekstów źródłowych (komentarz do Sentencji Piotra Lombarda, Breviloquium, Itinerarium mentis in Deum). Transcendentália jako doskonałości (perfectiones). Dylemat do rozważenia: czy transcendentália to ogólne właściwości i znaczeniowe odniesienia bytu, czy raczej terminy o sensie wyraźnie teologicznym, tj. appropriata – partykularne atrybuty przypisywane osobom Trójcy świętej.
8. Dwie koncepcje transcendentálności Duns Szkota: tradycyjna (transcendentália jako ogólne passiones entis – jedność, prawda, dobro z osobną równozakresową z bytem) i alternatywna, oryginalna koncepcja Duns Szkota (transcendentália dysjunktywne, dopiero w opozycyjnych parach, nie z osobną, równozakresową z bytem). Rekonstrukcja i interpretacja na podstawie oryginalnych tekstów źródłowych (Quaestiones in Metaphysicam, w szczególności prolog do komentarza do Metafizyki Arystotelesa, Ordinatio, Lectura oxoniensis). Związek oryginalnej koncepcji Duns Szkota z koncepcją jednoznaczności pojęcia bytu. Kwestia do dyskusji: czy Duns Szkot inauguruje dzieje metafizyki jako scientia transcendens?
9. Transcendentálne a nietranscendentálne rozumienie pojęć „jedność”, „prawda”, „dobro” – próba uchwycenia i uporządkowania różnic. Dyskusja nad prawomocnością i precyzją powyższego rozróżnienia. Aporie generowane przez wspomniane pojęcia w ich transcendentálnym rozumieniu. Ogólna ocena scholastycznych koncepcji transcendentálności.

Literatura podstawowa (teksty źródłowe):

1. Tomasz z Akwinu, *Kwestie dyskutowane o prawdzie (De Veritate)*:
 - a. kw. 1, a. 1-8 (polskie wydanie: t. 1)
 - b. kw. 21, a. 1-6 (polskie wydanie: t. 2)
2. Tomasz z Akwinu, *Traktat o Bogu: Suma teologii, I, kwestie 1-26*
 - a. cz. I, kw. 5, a. 1-6; kw. 6, a. 1-4
 - b. cz. I, kw. 11, a. 1-4
 - c. cz. I, kw. 16, a. 1-7
3. Tomasz z Akwinu, *Summa contra Gentiles. Prawda wiary chrześcijańskiej I*, r. 59-62 (polskie wydanie: t. 1)
4. Albert Wielki, *Komentarz do czwartego rozdziału „O imionach Bożych” Dionizego Areopagity* (w:) K. Krauze- Błachowicz (red.) *Wszystko to ze zdziwienia*. Antologia tekstów filozoficznych z XIII wieku.
5. Boecjusz, *W jaki sposób substancje mogą być dobre w tym, że są, chociaż nie są dobrami substancjalnymi (De hebdomadibus)* w: Boecjusz, *Traktaty teologiczne* (dwujęzyczna seria Ad Fontes)
6. Bonawentura, *Breviloquium I*, r. 6 (w:) *Z filozofii św. Augustyna i św. Bonawentury* (Opera Philosophorum Medii Aevi. Textus et studia , t. 3)

„Summa de bono” du Chancelier Philippe”, *Revue néoscholastique de philosophie* 42 (1939)

11. Stróżewski Władysław, *Transcendentalia i wartości* (w:) tenże, *Istnienie i wartość*
12. Stróżewski W., *Trzy wymiary prawdy* (w:) tamże
13. Stróżewski W., *O pojęciach piękna* (w:) tamże
14. Woleński Jan, *Dwie koncepcje transcendentaliów* (w:) tenże, *W stronę logiki*
15. Wolter A.B., *The Transcendentals and their Function in the Metaphysics of Duns Scotus*

Literatura uzupełniająca:

1. Aertsen Ian, *Medieval Philosophy and the Transcendentals. The Case of Thomas Aquinas*.
2. Aertsen Ian, *Die Frage nach dem Ersten und Grundlegenden. Albert der Große und die Lehre von der Transzendentalien* (w:) Albertus Magnus. *Zum Gedanken nach 800 Jahren: Neue Zugänge, Aspekte und Perspektiven*
3. Aertsen Ian, *Medieval Philosophy as Transcendental Thought. From Philip the Chancellor (ca 1225) to Francisco Suarez*
4. Aertsen Ian, *Good as Transcendental and the Transcendence of the Good* (w:) MacDonald Scott (ed.) *Being and Goodness*
5. Gracia J.J.E. (ed.) “Transcendentals in the Middle Ages”, *Topoi* 11 (1992)
6. Honnefelder Ludger, *Metaphysik als Scientia transcendens: Johannes Duns Scotus und der zweite Anfang der Metaphysik* (w:) Hofmeister Pich R. (ed.) *New Essays on Metaphysics as Scientia transcendens*
7. Kiełbasa Jan, *Transcendentalny i nietranscendentalny sens jedności w myśli XIII wieku na tle filozoficznej tradycji*
8. Kiełbasa Jan, “Pierwsze i najpowszechniejsze: jedność, prawda, dobro i inne transcendentalia w metafizyce św. Tomasza z Akwinu”, *Przegląd Tomistyczny*, tom XIX (2013)
9. Kołodziejczyk Sebastian, *Teoria teascendentaliów* (w:) tenże, *Granice pojęciowe metafizyki*
10. Pouillon Henri, “Le premier traité des propriétés transcendentales. La

Wątki filozoficzne w literaturze rosyjskiej

Prowadzący: dr hab. Michał Bohun, dr hab. Leszek Augustyn

Kod: F2-FAK-HF22

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: Kurs z historii myśli rosyjskiej lub kurs kanoniczny z historii filozofii nowożytnej

Zajęcia w formie konwersatorium mają być kontynuacją seminariów prowadzonych przez prof. W. Rydzewskiego od początku lat 90. Chcemy skupić się na poszukiwaniu i analizie wątków filozoficznych w wielkiej literaturze rosyjskiej XIX i XX w. Celem jest ukazanie kontekstów filozoficznych dzieł literackich, wpływu idei filozoficznych na literaturę oraz samoistnej wartości filozoficznej wielkich dzieł literatury rosyjskiej.

W każdym roku akademickim seminarium dotyczy innych aspektów rosyjskiej myśli filozoficznej w jej literackich kontekstach. W ostatnich latach problematyka seminariów obejmowała następujące zagadnienia: Turgieniew i kategorie rosyjskiej samowiedzy (nihilizm, zbędny człowiek, Hamlet i Don Kichot); Tołstoj przed i po przelomie światopoglądowym; Tanatologia i agatologia w literaturze rosyjskiej; Rewolucje i rewolucjoniści w literackich obrazowaniach; Zagadnienia etyczne w twórczości F. Dostojewskiego; Interpretacja filozoficzna dzieł literackich ("Bracia Karamazow", Biesy"). Problem śmierci, nieśmiertelności i wskrzeszenia w myśli i literaturze (Tołstoj, Dostojewski, Fiodorow). Literackie obrazy wojny jako prolegomena historiozofii.

Do udziału w zajęciach zapraszamy zarówno studentów II stopnia studiów, jak też zainteresowanych problematyką zajęć studentów I stopnia (można zgłaszać się wprost do prowadzących).

Źródła i dziedzictwo myśli antropologicznej klasycznego niemieckiego idealizmu (Fichte, Schelling, Hegel)

Prowadzący: dr hab. Izabela Szyroka

Kod: F2-FAK-HF23

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Kurs – metodą analizy tekstów oraz monograficznego przedstawienia stanowisk na tle historii idei i dziejów kultury – wprowadza w filozoficzne źródła i konteksty idei "historycznego człowieczeństwa" (człowiek jako czyn i historia), wypracowanej w systemach Fichtego, Schellinga, Hegla, oraz jej dwudziestowieczną recepcję.

Seminarium – poglądy filozoficzne Mikołaja Kopernika

Prowadzący: prof. dr hab. Marcin Karas

Kod: F2-FAK-HF24

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Seminarium źródłowe będzie poświęcone analizie poglądów filozoficznych polskiego uczonego, Mikołaja Kopernika na tle epoki. System heliocentryczny to nie tylko jedno z największych osiągnięć polskiej nauki, ale również niezwykle ciekawe zagadnienie naukowe i filozoficzne. Analiza poglądów filozoficznych polskiego astronoma wymaga refleksji interdyscyplinarnej, a prowadzi do postawienia szeregu ważnych pytań badawczych: o inspiracje i wyniki kosmologiczne, filozoficzne i astronomiczne w dziele Kopernika. Podczas zajęć zapoznamy się z podstawową wiedzą astronomiczną, prześledzimy metodologię badań toruńskiego uczonego i zbadamy różne wątki sporów o arystotelizm i filozofię nowożytną. Na zajęciach dyskutowane będą też ideowe, propagandowe i międzynarodowe aspekty rewolucji w kosmologii na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych.

Literatura: Wybrane fragmenty z pism Mikołaja Kopernika (*O obrotach*, i in.), literatura z filozofii średniowiecznej, nowożytnej i z filozofii nauki (Arystoteles, św. Tomasz z Akwinu, kosmologia i metodologia nauk).

Heraklit i Prometeusz: rozum i etyka w tragicznej epoce Greków

Prowadzący: dr Michał Bizoń

Kod: F2-FAK-HF29

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Kurs dotyczy etycznej myśli greckiej z okresu poprzedzającego rozwój klasycznych koncepcji etycznych Sokratesa, Platona i Arystotelesa. Kurs skupia się na tzw. myśli presokratejskiej, szczególnie na etyce Heraklita. Integralną częścią kursu jest analiza wpływu etyki filozoficznej z okresu presokratejskiego w wybranych utworach literackich, takich jak "Prometeusz w okowach" przypisywany Ajschylosowi, bądź "Oresteia" i "Teogonia" oraz "Prace i Dni" Hezjoda. W trakcie kursu analizowane są fundamentalne greckie pojęcia etyczne, takie jak dike, hybris, kalon, aischron, agaton, kakon, aidos, nomos, sophrosyne, arete. Analizie poddane są także wybrane teorie antropologiczne i teologiczne, które warunkowały rozwój teorii etycznych, w tym koncepcje henoteistyczne Ksenofanesa z Kolofonu i panteistyczny monizm Heraklita. Kurs obejmuje wykład i ćwiczenia. Kurs zakończony jest egzaminem pisemnym.

Ortodoksja i osobliwość.**Z dziejów filozofii marksistowskiej w Polsce**

Prowadzący: dr hab. Michał Bohun

Kod: F2-FAK-HF30

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: Zaliczenie jednego z kursów: "Historia filozofii współczesnej" lub "Historia marksizmu: filozofia i utopia" lub kurs podstawowy z filozofii społecznej/politycznej albo zgoda prowadzącego.

Celem seminarium jest próba prześledzenia najważniejszych wątków filozoficznych związanych z recepcją marksizmu w Polsce od pierwszych marksistów polskich po czasy najnowsze (marksizm epoki porozbiorowej, marksizm międzywojenny, marksizm czasów PRL, losy i kondycja marksizmu po roku 1989). Zadaniem jest ukazanie swoistości polskiej myśli marksistowskiej, jak też najważniejsze jej dylematy i antynomie (np. problem cywilizacyjnych peryferii, socjalizm a niepodległość, problem narodowy, marksizm a syndykalizm, komunizm vs. kooperatyzm, problem polskiego stalinizmu, rewizjonizm filozoficzny i polityczny po 1956 r., orientacja scjentystyczna, marksizm a katolicyzm, filozoficzne uzupełnienia marksizmu: egzystencjalizm, fenomenologia, personalizm etc). Seminarium będzie próbą nowego spojrzenia na miejsce marksizmu w panoramie dziejów polskiej myśli filozoficznej i społeczno-politycznej.

Seminarium Arystotelesowskie

Prowadzący: dr hab. Steffen Huber

Kod: F2-FAK-HF31

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Seminarium o charakterze translatoryjnym. Czytamy tekst Arystotelesa w przekładach polskim (Leśniak) i obcojęzycznych, na tle greckiego oryginału i tradycji łacińskiej. Analizujemy teorię przyczynowości i przypadku. Jednocześnie zwracamy uwagę na rozwój terminologii w różnych kontekstach historycznych. W referatach i pracach zaliczeniowych uczestnicy rekonstruują argumentację Arystotelesa w połączeniu z porównawczą analizą przekładów.

Znajomość greki i łaciny nie jest wymagana. Zapraszam studentów I stopnia, którzy zapoznali się z teorią przyczynowości i zasadniczą konstrukcją *Fizyki* Arystotelesa.

Anima quodammodo omnia. Koncepcje duszy w myśli starożytnej i średniowiecznej

Prowadzący: dr hab. Jan Kielbasa

Kod: F2-FAK-HF34

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: Uprzednie zaliczenie podstawowych kursów filozofii starożytnej i filozofii średniowiecznej.

Kurs ma charakter całorocznego seminarium i jest przeznaczony dla studentów filozofii studiów II i III stopnia, a zarazem otwarty dla zainteresowanych studentów kognitywistyki i etyki. Przedmiotem wspólnej i indywidualnej pracy w ramach seminarium będzie historia filozoficznej refleksji nad duszą od czasów greckich klasyków (Platon, Arystoteles) przez późnstarożytnych komentatorów (Aleksander z Afrodyzji, Temistiusz, Makrobiusz), wczesnochrześcijańskich apologetów i Ojców Kościoła (Orygenes, Tertulian, Ojcowie Kapadocy, Augustyn) do dojrzałego średniowiecza, z uwzględnieniem czołowych reprezentantów nie tylko myśli łacińskiej (Tomasz z Akwinu, Siger z Brabancji), ale także arabskiej i żydowskiej (Awicenna, Awerroes, Ibn Gabirol). Analiza i interpretacja tekstów źródłowych - w przekładach na język polski lub angielski, ale także w wersjach oryginalnych (greckich i łacińskich) - będzie podstawą toczonych w ramach seminarium dyskusji dotyczących argumentów na rzecz istnienia duszy, jej ontologicznego, epistemologicznego i aksjologicznego statusu, jej wewnętrznej struktury, własności i funkcji, relacji z ciałem oraz światem materialnym i czysto inteligibilnym, etc. Podjęta próba rekonstrukcji, porównania i oceny kluczowych elementów poszczególnych historycznych koncepcji duszy winna doprowadzić do lepszego rozumienia stanowisk zajmowanych w ważnych sporach dotyczących m.in. różnych strukturalnych i funkcjonalnych podziałów duszy, jej genezy, pozycji w ramach ludzkiego bytu i ewentualnej niezniszczalności. Przedmiotem osobnego badania będą kontrowersje dotyczące statusu intelektu ludzkiego w jego różnych funkcjach, wyprowadzone ze spornych interpretacji „psychologii” Arystotelesa (np. spór o jedyność lub mnogość intelektów).

Translatorium z greki dla filozofów

Prowadzący: dr Michał Bizoń

Kod: F2-FAK-HF36

Typ: translatorium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: Greka dla filozofów I

Translatorium stanowi kontynuację lektoratu z greki dla filozofów i obejmuje podstawowe aspekty składni greckiej z okresu klasycznego. Analizowane zagadnienia syntaktyczne obejmują: teorię przypadków i ich użycie (accusativus respectus, dativus instrumentalis, genetivus partitivus, etc.); użycie czasów i pojęcie aspektu; znaczenia i użycie trybów (indicativus, imperativus, optativus, coniunctivus); budowa zdań celowych, przyczynowych, skutkowych, warunkowych (modus potentialis, eventualis, etc.); oratio recta i oratio obliqua. Kurs obejmuje także przekład z języka greckiego na polski wybranych ustępów klasycznych tekstów filozoficznych, w tym wybrane ustępy z dialogów Platona i tekstów Arystotelesa.

Czas, przestrzeń, ruch

Prowadzący: dr hab. Jan Czerniawski

Kod: F2-FAK-ON05

Typ: semminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: Prerekwizyty: Na kurs, za zgodą prowadzącego, mogą zapisać się również studenci I stopnia, o ile zaliczą kurs podstawowy z ontologii oraz z logiki z elementami teorii mnogości.

Celem kursu jest zapoznanie uczestników z problematyką natury czasu i przestrzeni oraz względności ruchu, zwłaszcza w kontekście szczególnej i ogólnej teorii względności, lecz również w nawiązaniu do ujęć historycznych. Uwaga: kurs wymaga zaznajomienia z podstawowymi pojęciami teorii mnogości i fizyki na poziomie licealnym, jak również braku uprzedzeń w stosunku do języka matematyki, aczkolwiek bynajmniej nie biegłości rachunkowej w jej zakresie.

Tematyka:

1. Paradoksy ruchu – rozróżnienie antynomii i paradoksu, rozwiązanie klasycznych paradoksów, dyskusja wyciąganych z nich wniosków.
2. Upływ czasu a relacje czasowe – odrzucenie błędnych interpretacji upływu czasu, stawanie się zdarzeń jako sens upływu, transjentyzm, równoczesność ontologiczna.
3. Spór o naturę przestrzeni – substancjalizm, absolutyzm, atrybutywizmu, relacjonizm, eter a relacjonizm, problem próżni.
4. Zasada względności – układ odniesienia a układ współrzędnych, symetrie kinematyczne, bezwładność a ograniczenie fizycznej względności ruchu, zasada względności Galileusza.
5. Dynamiczna interpretacja teorii względności – eter a postać przekształceń kinematycznych, względność równoczesności i jej skutki, efekty wizualne, sens zasady względności Einsteina.
6. Geometryczna interpretacja teorii względności – geometria przestrzeni i czasu a geometria czasoprzestrzeni, czasoprzestrzenie Newtona, Leibniza, Galileusza i Minkowskiego, przekształcenia Lorentza jako pseudobrotu, geometria Minkowskiego a równoczesność ontologiczna, blokowy model świata.
7. Paradoksy upływu czasu – paradoks McTaggarta, paradoks Putnama, paradoks prędkości upływu czasu.
8. Epistemologiczny status geometrii – geometrie nieeuklidesowe, aksjomaty jako definicje uwikłane, geometria czysta i stosowana, problem kongruencji, konwencjonalizm a względność geometrii.
9. Zasada Macha – relacjonizm a zasada bezwładności, grawitacja a bezwładność, teoria względności a zasada Macha.

10. Teoria względności a względność ruchu – absolutność przyśpieszenia w szczególnej teorii względności, lokalne układy inercjalne, geometria tła a względność ruchu.

Literatura podstawowa:

1. Arystoteles, *Fizyka* – wybrane fragmenty.
2. Św. Augustyn, *Wyznania*, ks. 11, przekł. Z. Kubiak.
3. R. Descartes, *Zasady filozofii*, cz. II.
4. M. Heller, *Czas i historia*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce XXIII”, 1998, przedruk w: tenże, *Filozofia i Wszechświat*.
5. I. Kant, „Estetyka transcendentálna”, w: tenże, *Krytyka czystego rozumu*, przekł. R. Ingarden.
6. I. Kant, Prolegomena §§1-13,18,51- 52.
7. G.W. Leibniz, „Polemika z Clarke’iem”, w: tenże, *Wyznanie wiary filozofa*.
8. P. Lorenzen, *Myślenie metodyczne*.
9. I. Newton *Scholium*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” VIII, 1986.
10. Platon, *Timaios*, przekł. W. Witwicki.
11. H. Poincaré, „Miara czasu”, w: tenże, *Wartość nauki*.
12. H. Poincaré, *Nauka i hipoteza*, cz. 2.
13. H. Reichenbach, „Natura geometrii” i „Czym jest czas?”, w: tenże, *Powstanie filozofii naukowej*.

Literatura uzupełniająca

1. R. Carnap, „Przestrzeń w teorii względności” i „Zalety nieeuklidesowej geometrii fizycznej”, w: tenże, *Wprowadzenie do filozofii nauki*.
2. J. Czerniawski, *Ruch, przestrzeń, czas*.
3. J. Czerniawski, *Zrozumieć teorię względności*.
4. A. Einstein, *Eter a teoria względności*.
5. A. Einstein, *Geometria a doświadczenie*.
6. J. Gołosz, *Spór o naturę czasu i przestrzeni*.
7. J. Gołosz, *Upływ czasu i ontologia*.
8. W. Kocpzyński i A. Trautman, *Czasoprzestrzeń i grawitacja*.

Metafizyka w filozofii analitycznej

Prowadzący: dr Krzysztof Posłajko

Kod: F2-FAK-ONo8

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: Kurs kanoniczny z ontologii i/lub epistemologii

Kurs będzie miał charakter konwersatoryjny. Jego celem jest zapoznanie uczestników z wybranymi zagadnieniami metafizycznymi poruszonymi na gruncie filozofii analitycznej w ostatnim półwieczu, ze szczególnym uwzględnieniem sporu realizm-antyrealizm w jego rozmaitych aspektach. Przyjrzymy się również metodom uprawiania metafizyki w duchu analitycznym.

Szczegółowa literatura zostanie podana na początku zajęć i ustalana w miarę postępu zajęć oraz zainteresowań uczestników. Będziemy omawiać teksty m.in. V. Quine'a, S. Kripkego, D. Lewisa, A. Hattiangadi i innych.

Wstępnym warunkiem uczestnictwa w kursie jest zaliczenie kursu kanonicznego z ontologii i/lub epistemologii oraz bierna znajomość języka angielskiego umożliwiającą swobodną lekturę zaawansowanych tekstów. Serdecznie zapraszam do udziału zaawansowanych studentów studiów I stopnia.

Ontologia Intencjonalności

Prowadzący: prof. dr hab. Arkadiusz Chrudzimski

Kod: F2-FAK-ONo9

Typ: konwersatorium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Intencjonalność to cecha sprawiająca, że posiadający ją fenomen jest w sposób specyficzny skierowany na coś czy też odnosi się do czegoś. Jako przypadki paradygmatyczne najlepiej ilustrujące zagadnienie intencjonalności wymieniane są zwykle stany mentalne oraz wypowiedzi językowe. W ramach kursu wyjaśnimy trudności logiczne, z powodu których fenomen intencjonalności staje się filozoficznym problemem, i omówimy różne strategie radzenia sobie z nimi. W wielu przypadkach (jak chociażby w ujęciach fenomenologicznych czy meinongowskich) strategie te polegają na wyraźnym rozszerzeniu ontologii, w innych idą raczej w stronę dość radykalnego przeformułowania całego problemu (jak w teoriach funkcjonalistycznych czy behawiorystycznych). Poszczególne strategie ilustrowane będą historycznymi przykładami, jednak kurs ma przede wszystkim charakter systematyczny.

The passage of time

Teacher: prof. dr hab. Tomasz Placek

Code: F2-FAK-ON13

Type: seminar, 30 h, 6 ECTS

Category: ontology

Semester: winter

Prerequisites for attending: none

In this course we will read a few seminal papers in the debate over the reality of the passage of time. We will begin with disentangling a few notions that are easily conflated, e.g., passage (flow) of time vs. arrow of time, time vs. tense, and more.

We will study then a founding paper of McTaggart, in which he introduces the distinction between A-series, B-series, and C-series of time, and argues for the unreality of time. We will next read some works sympathetic to McTaggart's views, incl. A. Prior's and M. Dummett's. We will then turn to counterarguments coming from the philosophy of physics, to the effect that current space-time physics leaves no room for objective tenses, objective passage, and A-series. Depending on the participants' preferences, we might read influential papers by H. Putnam, H. Stein, or N. Rakić. We will end the course with current physics-informed defenses of the passage, offered by J. Norton or N. Belnap, T. Mueller and myself.

Ontologia relacji

Prowadzący: dr Paweł Rojek

Kod: F2-FAK-ON16

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: Kurs kanoniczny z ontologii, znajomość angielskiego pozwalająca na lekturę tekstów filozoficznych

Celem kursu jest przedstawienie klasycznych i współczesnych dyskusji ontologicznych dotyczących relacji. Wykłady mają charakter systematyczny i dotyczą przede wszystkim współczesnych dyskusji o relacjach w filozofii analitycznej, ćwiczenia natomiast łączą podejście systematyczne z historycznym.

Kurs oferowany jest co trzy lata na zmianę z kursami *Ontologia własności* i *Ontologia rzeczy*.

Lektury obowiązkowe:

1. P. Simons, *Relations and Truthmaking*, "Proceedings of the Aristotelian Society. Supplementary Volume" 2010, t. 84, s. 199-213.
2. E. J. Lowe, *There Are (Probably) No Relations*, w: A. Marmodoro, D. Yates, *The Metaphysics of Relations*, Oxford: Oxford University Press 2016, s. 100-112.
3. Wilhelm Ockham, *Suma logiczna*, przeł. T. Włodarczyk, Warszawa: PWN, ks. I, rozdz. 49-54, s. 202-235.
4. Św. Augustyn, *O Trójcy Świętej*, przeł. M. Stokowska, Kraków: Znak 1996, ks. V: „Przeciw Arianom nauka o relacji”, s. 194-216.
5. Św. Tomasz, *Suma teologiczna*, t. III. *O Trójcy przynajświętszej*, przeł. P. Bełch OP, Londyn: Veritas I, q. 28-29: „Stosunki zachodzące w Bogu” i „Osoby Boskie”, s. 10-27.
6. F. H. Bradley, *Zjawisko i rzeczywistość. Rozważania metafizyczne*, przeł. J. Szymura, Toruń: Comer 1996, rozdz. 1-3, s. 1-31.
7. W. James, *Rzecz i jej relacje*, przeł. O. Cielemecka, „Kronos” 2012, nr 1, s. 76-86.
8. G. E. Moore, *External and Internal Relations*, w: *Philosophical Studies*, New York: Harcourt, Brace and Co. 1922, s. 276-309.
9. B. Russell, *Principles of Mathematics*, New York: Norton 1938, rozdz. XXIV: „Assymetrical Relations”, § 208-216, s. 218-226.
10. R. Ingarden, *Spór o istnienie świata*, t. 2: *Ontologia formalna*, cz. 1, Warszawa: PWN 1987, rozdz. XIII: „Forma stosunku. Względne i bezwzględne cechy przedmiotu indywidualnego”, s. 291-333.
11. J. Heil, *Causal Relations*, w: A. Marmodoro, D. Yates, *The Metaphysics of Relations*, Oxford: Oxford University Press 2016, s. 127-137.

12. J. Ladyman, *The Foundations of Structuralism and the Metaphysics of Relations*, w: A. Marmodoro, D. Yates, *The Metaphysics of Relations*, Oxford: Oxford University Press 2016, s. 177-197.

Lektury uzupełniające:

1. Duma T. (2017), *Metafizyka relacji*, Lublin: Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu.
2. Emery G. (2014), *Teologia trynitarna świętego Tomasza z Akwinu*, Kraków: Dominikańskie Studium Filozofii i Teologii.
3. Heil J. (2009), *Relations* [w:] *Routledge Companion to Metaphysics*, R. Le Poidevin et al. (red.), London: Routledge, 310–321.
4. Marmodoro A., Yates D. (2016), *The Metaphysics of Relations*, Oxford: Oxford University Press.
5. Pabst A. (2012), *Metaphysics. The Creation of Hierarchy*, Grand Rapids: Eerdmans.
6. Stępień A. B. (2005), *Zagadnienie punktu wyjścia w filozofii. Teorie relacji: filozoficzne i logiczne*, Lublin: TN KUL.
7. Szymura J. (1990), *Relacje w perspektywie absolutnego monizmu F. H. Bradleya*, Kraków: Wydawnictwo UJ.

Filozofia nauki

Prowadzący: dr hab. Jerzy Gołosz

Kod: F2-FAK-EP05

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: epistemologia

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Kurs badawczy.

Cel oraz problematyka kursu:

Seminarium poświęcone jest analizie podstawowych problemów filozofii nauki na podstawie wybranych tekstów. Podczas seminarium omawiany będzie w szczególności problem relacji pomiędzy filozofią a nauką; różne koncepcje metody poznania naukowego; problem wyjaśniania w nauce; oraz problem zobowiązań ontologicznych teorii naukowych (spór realizm – antyrealizm w filozofii nauki).

Program

1. Fleck, L. (1935), *Powstanie i rozwój faktu naukowego*, W. Lubelskie, Lublin (1986).
2. Popper, K. (1992), „Kubel i reflektor: dwie teorie wiedzy” [w:] *Wiedza obiektywna*, PWN, Warszawa.
3. Popper, K. (1999), „Nauka: domysły i refutacje” [w:] *Droga do wiedzy: domysły i refutacje*, Karl R. Popper ; przeł. Stefan Amsterdamski, PWN, Warszawa.
4. Popper, K. (1999), „Trzy poglądy na wiedzę ludzką” [w:] *Droga do wiedzy: domysły i refutacje*, Karl R. Popper ; przeł. Stefan Amsterdamski, PWN, Warszawa.
5. Popper, K. (1999), „Prawda racjonalność i rozwój wiedzy naukowej” [w:] *Droga do wiedzy: domysły i refutacje*, Karl R. Popper ; przeł. Stefan Amsterdamski, PWN, Warszawa.
6. Kuhn, T. (1985), „Raz jeszcze o paradygmatach” [w:] *Dwa bieguny*, Warszawa, PIW.
7. Lakatos, I. (1995), „Historia nauki a jej racjonalne rekonstrukcje”, [w:] *Pisma z filozofii nauk empirycznych*, PWN, Warszawa.
8. Lakatos, I. „Problem oceniania teorii naukowych: trzy podejścia”, [w:] *Pisma z filozofii nauk empirycznych*, PWN, Warszawa.
9. Laudan, L. (1989), „Nauka a wartości”, [w:] Fiut, I. S., Grobler, A. (red.) *Metodologia nauk. Wybór tekstów*, Wyd. AGH, Kraków.
10. Polanyi, M. (1962), *Personal knowledge: towards a post-critical philosophy*, The University of Chicago Press, Chicago (rozdz. 1, 2, 3, 4).

Literatura podstawowa

1. Fiut, I. S., Grobler, A. (red.) *Metodologia nauk. Wybór tekstów*, Wyd. AGH, Kraków.
2. Fleck, L. (1935), *Powstanie i rozwój faktu naukowego*, W. Lubelskie, Lublin (1986).
3. Grobler, A. (2006), *Metodologia nauk*, Aureus - Znak, Kraków.
4. Kuhn, T. (2009), *Struktura rewolucji naukowych*, Aletheia, Warszawa.
5. Kuhn, T. (1985), *Dwa bieguny*, PIW, Warszawa.
6. Lakatos, I. (1995), *Pisma z filozofii nauk empirycznych*, PWN, Warszawa.
7. Laudan, L. (1984), *Science and Values*, University of California Press, Berkeley.
8. Popper, K.R. (1992), *Wiedza obiektywna: Ewolucyjna teoria epistemologiczna*, PWN, Warszawa.
9. Popper, K. (1997), *Droga do wiedzy: domysły i refutacje*, PWN, Warszawa.
10. Sady, W. (2013), *Spór o racjonalność naukową*, WN UMK, Toruń .

Literatura uzupełniająca

1. Losee, J. (2001), *Wprowadzenie do filozofii nauki*, Prószyński i S-ka, Warszawa.
2. Popper, K.R. (1977), *Logika odkrycia naukowego*, PWN, Warszawa.
3. Psillos, S. (1999) *Scientific Realism: How Science Tracks Truth*, Routledge, London.

Contextualism and minimalism about natural language

Teacher: dr hab. Katarzyna Kijania-Placek

Code: F2-FAK-EP11

Type: seminar, 30 h, 6 ECTS

Category: epistemology

Semester: winter

Prerequisites for attending: The language of the seminar is English. This is an advanced seminar and knowledge of basic issues in the philosophy of language is assumed.

The topic of this year's seminar is the contextualism-minimalism debate in the philosophy of language, which centers around the question if it is possible to assign truth-conditional content to natural language sentences without taking into account the context in which they are uttered, including the intention of the speaker.

Pojęcie racjonalności we współczesnej epistemologii

Prowadzący: dr hab. Leszek Wroński

Kod: F2-FAK-EP13

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: epistemologia

Semestr: letni

Prerekwizyty: dobra znajomość języka angielskiego

W trakcie kursu zastanowimy się nad różnymi rozumieniami pojęcia racjonalności, a w szczególności nad tym, czy istnieje coś takiego, jak 'racjonalność epistemiczna'. Punktem wyjścia będzie książka R. Wedgwooda *The Value of Rationality* (Oxford University Press, 2017). Zastanowimy się np. nad przypadkami, w których racjonalne myślenie / postępowanie ma negatywne konsekwencje; a także nad sytuacjami, w których możemy mieć racjonalne fałszywe przekonania o tym, co powinniśmy zrobić. Rozważymy kwestię obowiązku wynikającego z normatywnego charakteru racjonalności; jak często się twierdzi, powinność implikuje możliwość, ale czy zawsze jesteśmy w stanie racjonalnie myśleć? Zastanowimy się też nad ujęciem racjonalności jako spójności (coherence).

Literatura (przykładowa; zostanie udostępniona uczestnikom kursu):

1. Bondy, P. (2018). *Epistemic Rationality and Epistemic Normativity*, Routledge.
2. Broome, J. (2005). *Does rationality give us reasons?*, *Philosophical Issues*, 15, 321-337. <https://doi.org/10.1111/j.1533-6077.2005.00069.x>.
3. Kolodny, N. (2005). *Why be rational?*, *Mind*, 114, 509-563. <https://doi.org/10.1093/mind/fzi509>.
4. Wedgwood, R. (2017), *The Value of Rationality*, Oxford University Press.
5. Worsnip, A. (2021). *Making space for the normativity of coherence*, *Noos* <https://doi.org/10.1111/nous.12362>.

Filozofia w praktyce: początek i koniec ludzkiego życia

Prowadzący: dr hab. Tomasz Żuradzki

Kod: F2-FAK-ET05

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: Ukończony kurs podstawowy z etyki; znajomość angielskiego w stopniu pozwalającym na czytanie tekstów naukowych.

Kurs badawczy.

Ogólnym celem tego kroczącego kursu jest analiza problemów filozoficznych leżących u podłoża dylematów praktycznych z zakresu szeroko rozumianej bioetyki i etyki medycznej. Szczegółowym celem kursu w roku akademickim 2021/22 będzie analiza argumentów pojawiających się w akademickich dyskusjach etycznych dotyczących początku i końca życia ludzkiego. Kurs ma za zadanie zapoznać uczestników z aktualnym stanem debaty z zakresu etyki (a niekiedy również z zakresu ontologii, epistemologii, filozofii nauki) oraz wykorzystać narzędzia analizy filozoficznej nie tylko do dobrze znanych dylematów (np. aborcja, eutanazja), ale także do mniej dogłębnie opracowanych problemów, które są wynikiem postępu w biomedycynie. W poprzednich latach omawialiśmy następujące tematy:

1. Status ontologiczny i moralny embrionów oraz płodów ludzkich.
2. Problem nietożsamości.
3. Zasada prokreacyjnej dobroczynności.
4. Problem niepewności normatywnej.
5. Pojęcie życia wartego/niewartego przeżycia/kontynuowania.
6. Badania naukowe na ludzkich embrionach i tworcach inżynierii genetycznej oraz problem klonowania.
7. Wartościowanie istnienia ludzkiego w ekonomii zdrowia publicznego.
8. Eutanazja i pomoc w śmierci (w tym: pacjenci psychiatryczni, małoletni).
9. Pojęcia zdrowia, choroby, dobrostanu, niepełnosprawności.
10. Zło śmierci.
11. Pojęcie krzywdy/szkody.
12. Rozróżnienie na zabicie i przyzwolenie na śmierć.
13. Problem ofiary zidentyfikowanej.
14. Problemy filozoficzne w Global Burden of Disease.
15. Niewspółmierność i nieporównywalność wartości.

Ze względu na badawczy charakter kursu ostateczny dobór tematów w roku 2021/22 będzie zależał także od zainteresowań i oczekiwań uczestników. Wstępny plan przewiduje skoncentrowanie się na tematach związanych głównie, choć nie wyłącznie, z początkiem i końcem życia ludzkiego, a także także na pogłębieniu niektórych poprzednio omawianych tematów.

Kurs skierowany jest dla studentów II stopnia filozofii, ale serdecznie zapraszam także studentów II stopnia kognitywistyki oraz – w wyjątkowych sytuacjach – poważnie zainteresowanych tematem studentów I stopnia filozofii, kognitywistyki.

Współczesna etyka filozoficzna

Prowadzący: prof. dr hab. Marek Drwięga, dr Adriana Warmbier, dr Radosław Strzelecki

Kod: F2-FAK-ET10

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: zaliczenie kursu "Wprowadzenie do etyki"

Kurs badawczy.

Kurs obejmuje swoim zakresem wiek XX oraz pierwsze dziesięciolecie XXI. Jest próbą wyodrębnienia najciekawszych stanowisk i sporów toczonych w obrębie współczesnej etyki. Etyka ta z jednej strony stanowi twórcze podjęcie i historyczną modyfikację wcześniejszych stanowisk (np. neoarystotelizm, nowa postać kandydatury, itd.), z drugiej strony wprowadza nowe zagadnienia (akcjologia, filozofia egzystencji, dialogicy, postmoderniści, itd.)

Formy i warunki zaliczenia: aktywność na zajęciach oraz praca pisemna

Seminarium z etyki współczesnej

Prowadzący: prof. dr hab. Włodzimierz Galewicz

Kod: F2-FAK-ET11

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Termin: semestr zimowy i letni; poniedziałek, godz. 17.30.

Tematyka kursu w roku 2021/2022 zostanie uzupełniona w późniejszym terminie.

Kurs jest przeznaczony specjalnie dla studiów drugiego stopnia, ale uczestnicy studiów pierwszego stopnia również mogą wziąć w nim udział po porozumieniu z prowadzącym. Osoby, które chciałyby skorzystać z tej możliwości, powinny zgłosić swoją chęć drogą mailową (w.galewicz@uj.edu.pl), a po wstępnej akceptacji ich zgłoszenia potwierdzić swoje uczestnictwo na pierwszych zajęciach.

Zalecany (choć nie wymagany) uzupełnieniem udziału w seminarium może być udział w zaplanowanym na letni semestr kursie ET20 „Argumenty bioetyki”, który w tym roku będzie również poświęcony konfliktom etycznym, ale nie w ujęciu ogólnym, lecz w szczególnym zakresie zdrowia publicznego.

Kryteria zaliczenia kursu: regularne i aktywne uczestnictwo w zajęciach, wygłoszenie (co najmniej) dwóch referatów.

Przewidywane efekty kształcenia oraz kryteria zaliczenia kursu:

1. dla studentów 1-ego stopnia: regularne i aktywne uczestnictwo w zajęciach, wygłoszenie (co najmniej) dwóch referatów;
2. dla studentów 2-ego stopnia: dodatkowa praca pisemna

Art and Aesthetics in 20th and 21st century

Teacher: prof. dr hab. Michał Ostrowicki (Sidey Myoo), mgr Adrian Mróz

Code: F2-FAK-ESo6

Type: online lecture + online discussion class, 30 h, 6 ECTS

Category: aesthetics

Semester: summer

Prerequisites for attending: English proficiency

The course focuses on the evolution and change of art and aesthetics categories from the beginning of the 20th century to modern interactive electronic art (New Media Art). The aim of the course is to describe the difference between historical and contemporary art. We will focus on values that are invested and can be found in works of art, the status of the subject in art, the conceptual dimension of art, changes between the world of art and other human spheres, phenomena of interactivity and electronic media, treated as a medium of artistic creation. The course encourages students to engage critically in interpreting works of art. During the course, we present works of art that are discussed.

Od narodzin sztuki do śmierci sztuki

Prowadzący: prof. dr hab. Leszek Sosnowski

Kod: F2-FAK-ESo8

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Kurs w cyklu dwuletnim.

Celem seminarium jest pogłębione przedstawienie i omówienie zasadniczych teorii filozoficzno-estetycznych, których w wieku dwudziestym pojawiło się około trzydziestu. W rocznym kursie nie będzie miejsca na omówienie ich wszystkich, stąd będzie to wybór najważniejszych z nich. Mimo tak wielu propozycji teoretycznego ujęcia sztuki, a więc podania jej teorii i definicji w ciągu tego jednego wieku, żadna z nich nie zyskała pełnej akceptacji i każda była poddana ostrej krytyce. Czy wynikało to ze złożoności przedmiotu refleksji, czy też słabości oferowanych teorii? A może przyczyną była niemożność podania takiej definicji z powodów zasadniczych, czyli natury samej sztuki?

Wyrazem nowego podejścia do sztuki, bliskim ostatniemu pytaniu, była propozycja Ludwika Wittgensteina, który wyznaczył pewien nurt myślenia o sztuce i jej teorii. Kluczowa dla tego nurtu jest treść par. 77. *Dociekań filozoficznych*: „[...] stopień, w jakim obraz ostry może być podobny do rozmazanego, zależy od stopnia nieostrości tego ostatniego. Albowiem wyobraź sobie, że do obrazu rozmazanego masz sporządzić ‘odpowiadający’ mu obraz ostry. Pierwszy zawiera nieostry czerwony prostokąt; dajesz w to miejsce ostry. Co prawda, ostrych prostokątów odpowiadających nieostremu dałoby się narysować więcej. – Ale jeśli w oryginale kolory zlewają się ze sobą bez śladu jakiejś granicy – to czy sporządzenie ostrego obrazu, który odpowiadałby owemu nieostremu, nie będzie zadaniem beznadziejnym? Czy nie będziesz wtedy zmuszony powiedzieć: „Tutaj mógłbym równie dobrze narysować koło jak prostokąt albo i kształt serca; wszystkie kolory przecież się rozplývają. Wszystko się zgadza – i nic się nie zgadza.” – A w takiej sytuacji znajduje się np. ktoś, kto w estetyce albo w etyce poszukuje definicji odpowiadających naszym pojęciom”.

To nowe podejście nie powstrzymało filozofów, estetyków i samych artystów ostatniego wieku przed teoretyzowaniem na temat sztuki. Duże efekty ilościowe okazały się nad wyraz skromne jakościowo. Bez wątpienia żadna z zaproponowanych teorii nie przetrwała próby czasu, co w tym przypadku oznacza próby nowych propozycji filozoficzno-estetycznych. Ich mocniejsze, ontologiczno-epistemologiczne, i słabsze, estetyczne, strony będą przedmiotem zajęć. Pytaniom o charakterze ontologicznym (co to jest sztuka?), będą towarzyszyć pytania o charakterze psychologicznym (jaka jest przyczyna two-

rzenia sztuki?), aksjologicznym (jakie wartości przynosi sztuka?), hermeneutycznym (czym jest interpretacja sztuki?), fenomenologicznym (czym jest konkretyzacja sztuki?). Zważywszy na fakt, że powyższe pytania zostaną postawione sztuce współczesnej, żadne z nich nie otrzyma oczywiście odpowiedzi, wyrastających ze sztuki przedstawieniowej.

W trakcie kursu pojawiają się m.in. następujący teoretycy: Z. Freud, M. Heidegger, H-G. Gadamer, R. Ingarden, T. Adorno, R. Barthes, J. Derrida, A.C. Danto, H. Hein, D. Davies. Teksty ich autorstwa, traktowane jako ilustracja określonego problemu, będą czytane i dyskutowane w trakcie zajęć.

Wymagania: podstawą do zaliczenia seminarium jest obecność na zajęciach oraz aktywne w nich uczestnictwo. Ponadto obowiązkowe będzie napisanie dwóch prac/esejów (po jednym w każdym semestrze), uzależnionych ściśle od tematyki zajęć.

Literatura zostanie podana na zajęciach.

Estetyka feministyczna – estetyka na marginesie?

Prowadzący: dr Natalia Michna

Kod: F2-FAK-ES13

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: znajomość języka angielskiego na poziomie umożliwiającym swobodną lekturę tekstów.

Tematyka kursu:

- Feministyczna krytyka tradycyjnych (androcentrycznych) pojęć i koncepcji estetycznych (C. Korsmeyer, L. Nochlin).
- Nurty estetyki feministycznej (H. Hein, E. Lauter, H. Göttner-Abendroth, R. Cox, P. Brand Weiser, A. Eaton).
- Teoria feministyczna wobec praktyki artystycznej kobiet: problem male gaze w sztuce i estetyce (M. Devereaux, L. Mulvey), zjawisko uprzedmiotowienia kobiet w sztuce i teorii estetycznej (A. Eaton), kobiece sposoby tworzenia sztuki (E. Showalter, N.K. Miller).

Seminarium poświęcone lekturze "Pracy nad mitem" Hansa Blumenberga

Prowadzący: dr hab. Izabela Szyroka

Kod: F2-FAK-RO26

Typ: seminarium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: kursy poszerzające

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: kurs z Historii filozofii współczesnej (HF05)

Sprofilowane antropologicznie seminarium polegać będzie na studium krytycznym treści klasycznej książki Hansa Blumenberga pt. "Praca nad mitem" (1979).

Rosyjsko-polskie translatorium filozoficzne

Prowadzący: dr hab. Michał Bohun

Kod: F2-FAK-RO11

Typ: translatorium, 30 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy poszerzające

Semestr: letni

Prerekwizyty: Co najmniej bierna znajomość języka rosyjskiego na poziomie elementarnym

Kurs badawczy.

Celem kursu jest wspólna lektura, przekład na język polski i analiza rosyjskojęzycznych dzieł filozoficznych. W ramach translatorium będziemy zajmować się zarówno tekstami klasyków myśli rosyjskiej, jak też pracami współczesnych rosyjskich filozofów i historyków filozofii. Kurs ma charakter badawczy, co oznacza, że jego zakres i tematyka są bezpośrednio związane z bieżącą pracą naukową prowadzącego.

Seminarium Futurologiczne

Prowadzący: prof. dr hab. Michał Ostrowicki (Sidey Myoo)

Kod: F2-FAK-RO20

Typ: zdalny, 10 h, 2 pkt. ECTS

Kategoria: kursy poszerzające

Semestr: letni

Prerekwizyty: seminarium przeznaczone jest głównie dla studentek/studentów studiów magisterskich, ale nie wyklucza się udziału wszystkich zainteresowanych

Kurs badawczy.

Celem seminarium jest przeprowadzanie futurologicznych analiz, co polega na wyprowadzaniu logicznych, prawdopodobnych wniosków na temat przyszłości, ze względu na istniejący stan rzeczy w teraźniejszości. Tematyka skupia się na rozwoju technologii, gdyż założeniem wstępnym jest teza o paradygmatycznym i nieuchronnym jej rozwoju – technologii rozwijającej się w przyspieszającym procesie, totalnie wpływającym na wszelkie dziedziny życia. Seminarium polega na odbyciu 10 godzin, które przeznaczone są na dyskusję zapoczątkowaną studencką prezentacją. Spotkania mają miejsce w Academia Electronica w Second Life.

Egzystencjalizm

Prowadzący: prof. dr hab. Piotr Mróz

Kod: F-OPCJA-HF15

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Analiza podstawowych problemów filozofii egzystencjalistycznej i fenomenologii bytu ludzkiego. Rys historyczny od Kierkegaarda po egzystencjalizm amerykański. Wątki ontologii i konstytucji świata; trwoga istnienia, podstawowe projekty egzystencji ludzkiej, absurd istnienia. Analiza tekstów filozoficznych, literackich i dzieł sztuki.

Historia marksizmu: filozofia i utopia

Prowadzący: dr hab. Michał Bohun, dr hab. Leszek Augustyn

Kod: F-OPCJA-HF16

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: letni

Prerekwizyty: Kurs podstawowy z filozofii społecznej lub zaliczony kurs kanoniczny z historii filozofii nowożytnej

Kurs przedstawia historię kształtowania się doktryny Marksa i jej różne formy w myśli XIX i XX-wiecznej. Nacisk położony zostanie na filozoficzne źródła i konteksty marksizmu oraz jego utopijne paradoksy.

W pierwszej części kurs jest próbą rekonstrukcji głównych intuicji i intencji myśli Marksa ze szczególnym uwzględnieniem materializmu historycznego jako krytycznej teorii społeczeństwa burżuazyjnego. Następnie ukazane zostaną najważniejsze modyfikacje i wcielenia marksizmu począwszy od Engelsowskiego zwrotu filozoficzno-scjentystycznego, poprzez marksizm Drugiej Międzynarodówki, różne formy rewizjonizmu, marksizm w krajach przedkapitalistycznych (Polska, Rosja), aż do totalnej rewizji Leninowskiej i jej konsekwencji.

Seminarium z warsztatu historyka filozofii

Prowadzący: prof. dr hab. Marcin Karas

Kod: F-OPCJA-HF17

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Kurs ma na celu zapoznanie uczestników z zaawansowanym warsztatem historyka filozofii.

Celem zajęć jest zdobycie i pogłębienie kompetencji badawczych niezbędnych przy pisaniu prac licencjackich, magisterskich i doktorskich.

Zajęcia będą polegać na prezentacji poprawnych i błędnych prac historyków filozofii. Zostaną przedyskutowane typowe błędy warsztatowe i sposoby ich unikania. Uczestnicy będą prowadzić własne krótkie prace badawcze, które będą później omawiane na zajęciach od strony ich poprawności i typowych braków.

Uczestnicy poznają różne aspekty badań: analizę źródeł i opracowań, wykorzystanie kontekstu historycznego, stawianie źródłom pytań i udzielania odpowiedzi, formułowanie hipotez badawczych, konfrontowanie odmiennych interpretacji, wykrywanie błędów, ujęć propagandowych, manipulacji, perswazyjności, uproszczeń i innych tego typu zasadzek obecnych w literaturze naukowej.

Sporo miejsca zajmie metodyka przekładów z języka łacińskiego i języków nowożytnych w badaniach źródłowych historyka filozofii. W tym zakresie także dyskutowane będą uproszczenia, znaczenie kontekstu, problemy terminologii, błędów w tłumaczeniach, itd.

Stosowane techniki będą testowane na bieżąco i rozwijane przez uczestników kursu.

Literatura obowiązkowa:

Teksty źródłowe będą podawane bezpośrednio na zajęciach.

Ważną formą pracy będą monograficzne referaty uczestników kursu, dyskutowane podczas zajęć.

Człowiek jako mikrokosmos, imago Dei, osoba. Zarys średniowiecznej antropologii

Prowadzący: dr hab. Jan Kielbasa

Kod: F-OPCJA-HF35

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: historia filozofii

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Rekonstrukcja i badanie trzech wizji człowieka w myśli patrystycznej (Orygenes, Nemezjusz, Grzegorz z Nyssy, Augustyn, Boecjusz) i scholastycznej (Abelard, wiktoryni, Albert Wielki, Tomasz z Akwinu, Bonawentura) na podstawie analizy tekstów źródłowych. Rozpoznanie historycznych (filozoficznych i biblijnych) inspiracji, ontologicznych, kosmologicznych i teologicznych założeń i różnych szczegółowych wariantów motywu mikrokosmicznego, ikonicznego i personalistycznego. Badanie faktycznych (historycznych) i możliwych relacji między trzema koncepcjami: sprawdzanie hipotezy koncyliacyjnej (pola zgodności bądź komplementarności) i hipotezy konfrontacyjnej (pola logicznej sprzeczności bądź faktycznej rywalizacji); próby porównywania oraz hierarchizowania trzech koncepcji. Nurt „godnościowy” i nurt „marnościowy” w średniowiecznej refleksji o człowieku.

Środowisko elektroniczne jako rzeczywistość człowieka

Prowadzący: prof. dr hab. Michał Ostrowicki (Sidey Myoo)

Kod: F-OPCJA-ON11

Typ: zdalny, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

Kurs dotyczy zagadnienia środowiska elektronicznego, potraktowanego jako rzeczywistość człowieka. Zaprezentowane są zjawiska zachodzące w tym środowisku: np. immersyjność, interaktywność, teleobecność, telematyczność, elektroniczna inteligencja, hybrydyzacja, alinearność, tożsamość sieciowa lub interfejs. Podczas wykładu nawiązuje się do znaczenia rozwoju technologii, jako tworzącej lub przekształcającej kulturę i świat człowieka.

Zagadnienia poruszane są w nawiązaniu do takich pojęć, jak np. rzeczywistość, realność, istnienie, wartości, materia lub symulacja. Uwzględnia się również rodzajowość relacji międzyludzkich oraz zakres ludzkiego zaangażowania w elektroniczną rzeczywistość.

Celem kursu jest także praktyczne zastosowanie edukacji zdalnej, prowadzonej w środowisku graficznym 3d, w wykreowanej graficznie sali wykładowej w Academia Elcetronica w Second Life oraz uczestnictwo osób pod postacią awatara.

Kurs jest skierowany do studentów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz dla doktorantów, jak również dla wszystkich zainteresowanych przedstawianą problematyką. Forma zajęć pozwala, by w kursie, który zazwyczaj realizowany jest w ramach jednej uczelni, mogli uczestniczyć studenci z różnych ośrodków naukowych w Polsce, jak i studenci przebywający na stypendiach zagranicznych.

Spór o naturę metafizyki

Prowadzący: dr hab. Sebastian Tomasz Kołodziejczyk

Kod: F-OPCJA-ON12

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: ontologia

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest zapoznanie Słuchaczy z korpusem tekstów na temat statusu i roli metafizyki we współczesnej filozofii kontynentalnej i angloamerykańskiej. W roku akademickim 2021/2022 przedmiotem analizy będą dwie pozycje o fundamentalnym znaczeniu dla metafizyki: Alain Badiou, *Byt i zdarzenie*, przeł. P. Pieniążek, Kraków: WUJ 2010 oraz Peter Van Inwagen, *Material Beings*, Cornell University Press 1990. Z każdej pozycji zostaną wybrane fragmenty będące przedmiotem lektury seminaryjnej. Zadaniem Uczestników seminarium będzie zidentyfikowanie, analiza i porównanie charakteru i efektywności metod stosowanych przez obu filozofów w ww. dziełach lub dyskusji metodologicznych, które prezentowane są przez autorów.

Szczegóły dotyczące podziału tekstu na konkretne fragmenty zostaną podane na pierwszych zajęciach.

Argumenty bioetyki

Prowadzący: prof. dr hab. Włodzimierz Galewicz, dr hab. Olga Dryla

Kod: F-OPCJA-ET07

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: letni

Prerekwizyty: zaliczenie podstawowego kursu z etyki

Celem cyklicznego kursu, co roku poruszającego inny krąg tematów, jest analityczny przegląd głównych sposobów argumentacji, stosowanych w dyskusjach toczących się wokół najbardziej kontrowersyjnych problemów bioetyki.

Tematyka kursu w roku 2021/2022 zostanie uzupełniona w późniejszym terminie.

Kurs jest przeznaczony dla uczestników studiów obu stopni. Zalecanym (choć nie wymaganym) uzupełnieniem uczestnictwa w tym kursie może być udział części jego uczestników w Seminarium z etyki współczesnej (ET04sk), które w roku 2020?20219 będzie również poświęcony konfliktom etycznym, ale nie w ujęciu ogólnym i w nawiązaniu do współczesnych teorii etycznych.

Termin: semestr letni; wykład: wtorek, godz. 17.30.

Kryteria zaliczenia kursu: regularny i aktywny udział w ćwiczeniach, ustny egzamin z treści wykładów.

Metaetyka

Prowadzący: dr Piotr Nowak

Kod: F-OPCJA-ET14

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Program kursu:

1. Czym jest metaetyka?
2. Nonnaturalistyczny realizm.
3. Naturalistyczny realizm.
4. Teoria błędu.
5. Fikcjonalizm.
6. Ekspresywizm.
7. Kontekstualizm.
8. Relatywizm.
9. Realizm i obiektywność.
10. Konstruktywizm.
11. Kognitywizm i nonkognitywizm.
12. Intuicjonizm w epistemologii moralnej.
13. Zwolennicy ciszy w metaetyce.

Filozofia podmiotowości: samowiedza i zobowiązanie

Prowadzący: dr Adriana Warmbier

Kod: F-OPCJA-ET09

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: etyka

Semestr: letni

Prerekwizyty: Zaliczony I rok studiów filozofii

Celem kursu jest krytyczna analiza filozoficznych ujęć podmiotowości ze szczególnym uwzględnieniem takich zagadnień jak: racjonalność, samoświadomość, samowiedza, doświadczenie wolitywne, emocje, normatywność oraz tożsamość osobowa. Dyskusji poddana zostanie argumentacja na rzecz obrony pojęć tradycyjnej antropologii i etyki, jak również strategie teoretyczne wykorzystywane na rzecz naturalistycznego redukcjonizmu i eliminatywizmu. Omawiając współczesne konteksty pojęć związanych z podmiotowością, będziemy nawiązywać do starożytnych, średniowiecznych oraz nowożytnych modeli refleksyjnej samowiedzy. Tematyka wykładów oraz ćwiczeń zorientowana będzie wokół następujących kwestii: (1) czym jest samowiedza i jaki jest jej związek z tożsamością osobową; (2) czy granice samopoznania są raz na zawsze ustalone; (3) co jest przyczyną niepowodzenia racjonalnego namysłu; (4) na czym polega różnica między samoświadomością i samowiedzą; (5) na ile wolna wola jest naprawdę wolna, a na ile jest uwarunkowana oraz do jakiego stopnia możemy wpływać na napotkane ograniczenia; (6) jaką rolę odgrywają emocje w sytuacji moralnego wyboru; (7) czym jest tożsamość narracyjna; (8) czy współczesna (naturalistyczna) nauka dysponuje odpowiednimi narzędziami do uchwycenia podmiotowości, czy też podmiotowość w jakimś stopniu jej się wymyka; (9) czy wyniki badań empirycznych mogą prowadzić do zmiany naszego pojmowania samych siebie; (10) granice naturalizacji pojęć antropologiczno-etycznych.

Introduction to computability

Teacher: dr hab. Zalan Gyenis

Code: F-OPCJA-LO08

Type: lecture and discussion class, 60 h, 12 ECTS

Category: logic

Semester: winter

Prerequisites for attending: none

Course content:

1. Finite state automata.
2. Turing machines.
3. Recursive functions.
4. Equivalence theorems between different approaches.
5. The halting problem, Church-Turing thesis.
6. Non-classical models of computation (oracles, super-computation, black-holes, etc).

Model theory

Teacher: dr hab. Zalan Gyenis

Code: F-OPCJA-LO09

Type: lecture and discussion class, 60 h, 12 ECTS

Category: logic

Semester: winter

Prerequisites for attending: none

Course content:

1. Models, submodels.
2. Elementary submodels, elementary equivalence.
3. Ehrenfeucht-Fraisse games, back-and-forth method.
4. Saturated structures, compactness.
5. Completeness theorem.

Sztuka elektroniczna

Prowadzący: prof. dr hab. Michał Ostrowicki (Sidey Myoo)

Kod: F-OPCJA-ES10

Typ: zdalny, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Celem kursu jest przedstawienie i omówienie przykładów sztuki elektronicznej, głównie z wykorzystaniem ich dokumentacji w sieci. Podczas wykładu ma miejsce swoista „podróż” po sieci, w celu odwiedzania autorskich stron artystów lub grup artystycznych, stron z dokumentacjami dzieł sztuki lub całych projektów artystycznych, filmów dokumentujących prace lub wypowiedzi artystów, komentarzy odnoszących się do współczesnych zjawisk artystycznych oraz portali gromadzących dzieła elektroniczne. Zaprezentowane zostają głównie elektroniczne, współczesne prace interaktywne, również dzieła sieciowe lub z zakresu bioartu. Podczas wykładu przeprowadza się interpretację prezentowanych dzieł sztuki, co dokonuje się we wspólnym dyskursie ze słuchaczami. Dodatkowo, wskazuje się na zjawiska sieciowe, które są możliwe do wyinterpretowania z prezentowanych dzieł, takie jak np. sieciowa społeczność, alinearna komunikacja, zjawisko telematyczności lub sztucznej inteligencji.

Wykład przebiega w Academia Electronica w Second Life, co sprawia, że pewna część materiałów jest prezentowana na slajdach, na istniejącym ekranie w sali wykładowej w Academia Electronica, a część jest prezentowana poprzez linki w sieci. Wykład jest prowadzony głosem. Równoległe, na ogólnym czacie pisany prowadzona jest wspólna dyskusja odnośnie poruszanych treści.

Kurs jest skierowany do studentów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz dla doktorantów, jak również dla wszystkich zainteresowanych przedstawianą problematyką. Forma zajęć pozwala, by w kursie, który zazwyczaj realizowany jest w ramach jednej uczelni, mogli uczestniczyć studenci z różnych ośrodków naukowych w Polsce, jak i studenci przebywający na stypendiach zagranicznych. Uczestnictwo w zajęciach łączy się z posiadaniem awatara w Second Life.

Sztuka przełomu millenniów. Wyzwania i problemy

Prowadzący: prof. dr hab. Leszek Sosnowski, dr Natalia Michna

Kod: F-OPCJA-ES11

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Współczesna refleksja estetyczna charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem rozważań, podejmowanych przez teoretyków sztuki – estetyków, krytyków i kuratorów. Ich zainteresowania wykroczyły poza tradycyjne dyscypliny sztuki, jak malarstwo, literatura, muzyka czy film, na dziedziny wcześniej obce sztuce, jak np. czynności/wytwory z obszaru potoczności i codzienności. Zasadnicze pytanie kursu brzmi – czy te działania/wytwory wchodzą w obszar sztuki, a jeśli tak, to jakie ich cechy o tym przesądzają – stanie się przedmiotem rozważań seminaryjnych i warsztatowych. Należy zdać sobie sprawę, że w kontekście tego pytania powracają stare i ważne dla historii estetyki kwestie, jak np. jaka jest istota/natura sztuki – natury doświadczenia estetycznego – oceny estetycznej?

Pytania te wybrzmiewają nowymi, nie przeczuwanymi wcześniej znaczeniami, szczególnie w odniesieniu do nowych obszarów teoretycznych, jak np. reprezentacji w kontekście umasowienia fotografii; artystycznego przygotowania i podawania potraw, przeżycia estetycznego w kontekście podróbek i fałszerstw, racjonalności emocji w kontekście fikcji, konieczności artystycznej intencji w kontekście auto-ekspresji i autentyczności, relacji nauki i sztuki w kontekście bio-artu, różnicy między czynnościami artystycznymi a codziennymi? Te skrótowo ujęte problemy są zasadnicze dla intelektualnego i emocjonalnego zaangażowania podmiotu w kulturę współczesną. Zamknięciem prezentacji będzie pytanie o funkcję działań wystawienniczych w przestrzeni publicznej

Przedmiotem kursu będą więc filozoficzno-estetyczne problemy, generowane przez najnowsze nurty w sztuce. Podstawą ich wyboru są cechy istotne dla współczesnych dyskusji dotyczących tej sztuki. Współczesna estetyka nie dysponuje wspólnym mianownikiem teoretycznym dla ujęcia tych różnorodnych działań. To prowadzi do dużego zróżnicowania stawianych pytań i udzielanych odpowiedzi; taka sytuacja choć prowadzi do rozszerzenia ram dyscypliny, nie pomaga jednak w jej określeniu.

Poniższe punkty w postaci negatywnych pytań precyzują sferę rozważań, pozwolą też zbliżyć się do pozytywnych odpowiedzi:

1. Pytanie o naturę sztuki: co nie może być dziełem sztuki/czym nie może być sztuka w XXI w.?

2. Pytanie o zakres sztuki: na czym polega różnica między czynnościami artystycznymi a codziennymi?
3. Pytanie o naturę doświadczenia estetycznego: co nie może być podstawą przeżycia estetycznego?
4. Pytanie o zamiar artystyczny: do czego nie może odnosić się intencja artysty?
5. Pytanie o autentyczność dzieła: dlaczego jakość wykonania nie warunkuje autentyczności wytworu?
6. Pytanie o zakres sztuki: dlaczego czynności nieartystyczne i ich wytwory nie mogą zyskać statusu dzieł sztuki?

Granice wolności

Prowadzący: prof. dr hab. Justyna Miklaszewska

Kod: F-OPCJA-FSo7

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: filozofia społeczna

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: zaliczenie kursu z historii filozofii politycznej/społecznej

Celem seminarium jest zapoznanie studentów z dyskusjami toczącymi się w dziejach filozofii i obecnie, w myśli politycznej oraz filozofii społecznej, na temat pojęcia wolności jednostki w relacji do władzy państwa.

Celem jest także uświadomienie słuchaczom konfliktów w życiu społeczeństw spowodowanych brakiem lub nadmiarem wolności jednostek w ramach instytucji państwa.

Program kursu:

1. Koncepcja wolności pozytywnej i negatywnej we współczesnym liberalizmie (I. Berlin)
2. Problem nieposłuszeństwa obywatelskiego (H. D. Thoreau, H. Arendt)
3. Wolność jednostki w państwie demokratycznym a problem nieposłuszeństwa obywatelskiego (J. Rawls)
4. Wolność jednostki a prawo stanowione. Moralne ujęcie prawa (J. Raz)
5. Libertariańska koncepcja wolności jednostki (R. Nozick)
6. Wolność jednostki w państwie demokratycznym i jej ograniczenia: prawne i moralne (J. Buchanan)
7. Republikańska koncepcja wolności w filozofii P. Pettita
8. Relacyjna koncepcja wolności w filozofii J. Tischnera
9. Koncepcja wolności neutralnej aksjologicznie (I. Carter)
10. Wolność jednostki we współczesnych demokracjach – uwarunkowania ekonomiczne, kulturowe i polityczne (A. Sen)
11. Problem wolności słowa w historii myśli politycznej
12. Wolność słowa i jej granice we współczesnej filozofii politycznej.

Greka dla filozofów I

Prowadzący: dr Michał Bizoń

Kod: F-OPCJA-RO02

Typ: lektorat, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy poszerzające

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Kurs w cyklu dwuletnim.

Pierwsza część dwuletniego lektoratu obejmuje fonetykę i morfologię języka greckiego z okresu klasycznego (język Platona i Arystotelesa).

Kurs obejmuje systematyczną naukę greckiej gramatyki (fonetyka, morfologia, składnia) w celu nabycia umiejętności czytania tekstów z okresu klasycznego.

Filozofia złożoności

Prowadzący: dr Marek Suwara

Kod: F-OPCJA-RO17

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Teoria złożoności jest jednym z najbardziej współczesnych paradygmatów rozwoju nauki. W przeciwieństwie do obowiązującego paradygmatu fizyki zakłada ona systemowe podejście, które jest nieodzowne przy badaniu obiektów współczesnej wiedzy naukowej. Jest to nie tylko problem nauk przyrodniczych, lecz posiada również znaczenie dla nowego spojrzenia na relacje pomiędzy przyrodoznawstwem i humanistyką, szczególnie z uwzględnieniem roli wartości w obydwu kierunkach.

Dydaktyka filozofii

Prowadzący: dr Maciej Smolak

Kod: F-OPCJA-RO22

Typ: wykład + ćwiczenia, 90 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Kurs w cyklu dwuletnim.

Celem kursu jest prezentacja form i metod interaktywnych w nauczaniu filozofii oraz praktyczne ich zastosowanie na lekcjach filozofii.

Tematyka wykładów:

1. Dydaktyka filozofii jako dyscyplina naukowa.
2. Jak uczyć filozofii w szkole – metody interaktywne: techniki heurystyczne, gry dydaktyczne, gry dyskusyjne, drama, projekt *Filozofia dla dzieci*, projekt *Legó-Logos*, warsztaty z dociekań filozoficznych, praca z tekstem, wykład aktywny.
3. Cele nauczania filozofii.
4. Operacjonalizacja celów nauczania filozofii.
5. Treści nauczania filozofii – omówienie podstawy programowej z filozofii.
6. Pomiar wyników nauczania – planowanie i budowanie testu: zadania otwarte i zamknięte; ocenianie osiągnięć uczniów.
7. „Tao” motywacji.
8. Typy nauczycieli.
9. Jak być dobrym nauczycielem.
10. Mobbing w szkole.

Tematyka ćwiczeń:

Ćwiczenia są poświęcone praktycznemu zastosowaniu metod interaktywnych na lekcji filozofii według samodzielnie przygotowanego scenariusza lekcji.

Forma i warunki zaliczenia:

Egzamin pisemny + praca pisemna.

Literatura:

1. Ajdukiewicz K. (1964), *Propedeutyka filozofii*, Warszawa.
2. *Analiza i Egzystencja* (2009), nr 10.
3. *Dydaktyka filozofii u progu XXI wieku: problemy ogólne i perspektywy* (2002), red. Ewa Piotrowska, Janusz Wiśniewski, Fundacji Humaniora, Poznań.
4. Dewey J. (1972) *Demokracja i wychowanie. Wprowadzenie do filozofii wychowania*, tłum. Z. Doroszowa, Wrocław.
5. Elwich B., Łagodzka A., Piłat R. (1996), *Filozofia dla dzieci. Informacja o programie*, Warszawa.

6. *Filozofia. Edukacja interaktywna, metody, środki, scenariusze*, (2012), red. A. Pobjewska, Warszawa.
7. *Filozofia w szkole, Materiały pokonferencyjne* (2003), praca zbiorowa, Kielce.
8. Jeziorska J. (2004), *Wybrane metody nauczania i uczenia się*.
9. Joyce B., Calhoun D., Hopkins D. (1999), *Przykłady modeli uczenia się i nauczania*, Warszawa.
10. Kostera M., Rosiak A. (2005), *Zajęcia dydaktyczne*, Gdańsk.
11. Lipman M., Sharp A.M., Oscanyana F. (1980), *Philosophy in the Classroom*, Philadelphia; wyd. polskie: Lipman M., Sharp A.M., Oscanyana F. *Filozofia w szkole*, CODN, 1997.
12. Meirieu P. (2003), *Moralne wybory nauczycieli. Etyka i pedagogika*, tłum. T. Grzegorzczak, Warszawa.
13. *Metoda warsztatowa w kształtowaniu umiejętności interpersonalnych* (1996), praca zbiorowa, Warszawa.
14. Nęcka E. (1999) (różne wydania), *Trening twórczości*, Warszawa.
15. Nęcka E. (1996) *TroP. Twórcze rozwiązywanie problemów*, Warszawa.
16. Niemierko B. (1999), *Pomiar wyników kształcenia*, Warszawa.
17. Osborn A.F. (1959), *Applied Imagination*, New York: Scribners'.
18. Piotrowska E., Wiśniewski J. (2002), *Dydaktyka filozofii*, Poznań.
19. Probućka D., Olech A., Woźniczka M. (2001), *Filozofowanie – nowy wymiar edukacji*, Częstochowa.
20. Śleziński K. (2000), *Zarys dydaktyki filozofii*, Kraków.
21. Szeja J.Z. (2001), *Gry fabularne – nowe zjawisko kultury współczesnej*, Warszawa.
22. Szewczyk K. (1998), *Wychowywać człowieka mądrego. Zarys etyki nauczycielskiej*, Wydawnictwo PWN, Warszawa.

Autobiografia jako „filozofia praktyczna”. Znaczenie autobiografii dla filozoficznej antropologii

Prowadzący: dr hab. Izabela Szyroka

Kod: F-OPCJA-RO21

Typ: konwersatorium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: letni

Prerekwizyty: brak

Celem zajęć jest ukazanie filozoficznego znaczenia autobiografii – literackiego „gatunku”, który pojawia się jako kulturowy wynalazek, uznający indywidualne życie za wartość osobnej refleksji.

Zakładamy, że choć bezpośrednią pobudką dla powstania pewnej autobiografii mogą stać się takie motywy, jak: próżność czy pragnienie sławy, potrzeba usprawiedliwienia siebie lub uczynienia wyznania, tym, o co naprawdę tu chodzi, jest filozoficzna „radość rozmawiania z sobą samym”. Za Georgiem Mischem twierdzimy, że historia autobiografii to dzieje medium, za pomocą którego umysł staje się sobie świadomy lub inaczej: dzieje ludzkiej samowiedzy. W tej swojej funkcji autobiografia staje się dla nas interesująca filozoficznie. Tylko na pozór przedstawia ona pewną egzystencję, „jaką ona była”.

W autobiografii jako „medytacji nad jaźnią” życie umysłu wyzwala się i pogłębia. Poprzez akt autobiograficzny porusza się on ku swoim możliwościom. Nie próbuje odzyskać na własność tego, co przeszłe, lecz chodzi mu o jego życie teraz i w przyszłości. Zakładamy tu, że czynność autobiograficzna wyrasta z tego samego poziomu, który odsłaniać chciała fenomenologia. Zakładamy też, że czynność autobiograficzna ma konsekwencje poznawcze oraz etyczne. Założenia powyższe i przedmiotowe cele zostaną w czasie zajęć przedyskutowane w oparciu o teksty teoretyków autobiografii (Coleridge, Dilthey, Misch, Gusdorf, Croce, Starobinsky, De Man, Olney, Weintraub, Renza, Ankersmit, Foucault i.in), częściowo referowane przez prowadzącą, oraz zilustrowane analizą klasycznych dzieł autobiograficznych. W roku akademickim 2010/2011 były to: *List siódmy* Platona, *Rozmyślenia* Marka Aureliusza, *Wyznania* św. Augustyna. W roku 2011/2012: *Wyznania* oraz *Marzenia samotnego wędrowca* Rousseau. A także: Goethego *Z mojego życia*. *Zmyślenie i prawda* oraz fikcyjna biografia: Carlyle, *Sartor Resartus*. *The Life and Opinions of Herr Teufelsdröckh*.

Dla prezentowanego w czasie zajęć antropologicznego podejścia do autobiografii ukazany zostanie – metodą przedstawienia pisarzy, myślicieli i stanowisk – kontekst historyczny.

Lektury to m.in.:

1. G. Gusdorf, *Conditions and Limits of Autobiography*.
2. J. Olney, *Some Versions of Memory/Some Versions of Bios: The Ontology of Autobiography*.

3. J. Starobinski, *The Style of Autobiography*.
4. J. Varner Gunn, *Autobiography. Towards a Poetics of Experience*.
5. K. J. Weintraub, *The Value of Individual: Self and Circumstance in Autobiography*.
6. G. Misch, *A History of Autobiography in Antiquity*.

Seminarium z filozofii człowieka

Prowadzący: prof. dr hab. Marek Drwięga

Kod: F-OPCJA-RO27

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

Seminarium poświęcone będzie sporowi o podmiotowość we współczesnej filozofii.

Forma i warunki zaliczenia:

uczestnictwo aktywne w seminarium, sporządzenie protokołu oraz praca pisemna.

Filozofia religii – wybrane aspekty

Prowadzący: dr hab. Leszek Augustyn

Kod: F-OPCJA-RO25

Typ: wykład + ćwiczenia, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: letni

Prerekwizyty: Wiedza z zakresu historii filozofii nowożytnej (zaliczony kurs kanoniczny).

W trakcie kursu zostaną podjęte podstawowe problemy wchodzące w zakres filozofii religii: (1) swoistość doświadczenia religijnego; (2) historia i teoria religii; (3) filozoficzne genealogie religii. Religia naturalna a religia objawiona; (4) morfologia sacrum (dialektyka sacrum i profanum); (5) mit a logos (nieusuwalność myślenia mitycznego), mit a ratio (wiara i rozum); (6) religia i ethos (etyka); (7) język religii (język religijny i mówienie o religii); (8) filozofia religii i filozofia Boga; (9) antropologia religijna; (10) alienacja religijna i jej przezwyciężenie (religia a ateizm); (11) problem zbawienia religijnego (sen istnienia, sens śmierci); (12) protologia i eschatologia; (13) mistycyzm a filozofia (mistyka filozoficzna); (14) filozofia a teologia; (15) teodycea. Tematy zostaną podjęte w formie wykładu oraz wspólnej pracy ćwiczeniowej nad wybranymi tekstami i poszczególnymi zagadnieniami.

Tematy zostaną podjęte w formie wykładu oraz wspólnej pracy ćwiczeniowej nad wybranymi tekstami i poszczególnymi zagadnieniami.

Uwaga: zaawansowani studenci I stopnia mogą uczestniczyć w kursie za zgodą prowadzącego.

Filozofia kultury

Prowadzący: dr hab. Joanna Hańderek

Kod: F-OPCJA-RO23

Typ: seminarium, 60 h, 6 pkt. ECTS

Kategoria: kursy różne

Semestr: kurs roczny

Prerekwizyty: brak

W pierwszym semestrze na seminarium będą analizowane klasyczne teksty z zakresu: hermeneutyki, antropologii filozoficznej, szkoły frankfurckiej, strukturalizmu czy poststrukturalizmu, oraz postmodernizmu. W drugim semestrze zajęcia będą koncentrować się na tekstach z filozofii kultury charakterystycznych dla końca XX wieku oraz początku XXI. Poruszane zagadnienia będą wiązać się z rozumieniem człowieka, polityki, symboli, społeczeństwa, mediów, multikulturalizmu, globalizmu, sztuki i nauki w filozofii kultury. Nacisk położony będzie na ukazanie rozumienia kultury w szerokim sensie, analizującej złożone problemy i procesy kultur, oraz ich instytucji.

Literatura:

1. Hans-Georg Gadamer: „Prometeusz i tragedia kultury” w: *Rozum, słowo, dzieje*.
2. Helmuth Plessner: „Pytanie o conditio humana”, w: *Pytanie o conditio humana*.
3. Ernst Cassirer: „Czym jest człowiek?”, w: *Esej o człowieku. Wstęp do filozofii kultury*.
4. Theodor Adorno, Max Horkheimer: „Odyseusz albo mit oświecenia”, w: *Dialektyka oświecenia*.
5. Herbert Marcuse: „Człowiek jednowymiarowy”, w: *Człowiek jednowymiarowy*.
6. Odo Marquard: „Apologia przypadkowości. Dociekania Filozoficzne na temat człowieka” w: *Apologia przypadkowości*.
7. Gernot Böhme: „Piękna przyroda i dobra przyroda”, w: *Filozofia i estetyka przyrody*.
8. Zygmunt Bauman: „Indywidualność”, w: *Płynna nowoczesność*.
9. Michel Foucault: „Każń”, w: *Nadzorować i karać. Narodziny więzienia*.
10. Beata Szymańska: „Kultura i sztuka przypisów”, w: *Kultury i porównania*.
11. Ariun Appadurai: „Tu i teraz”, w: *Nowoczesność bez granic. Kulturowe wymiary globalizacji*.
12. Clifford Geertz: „Pożytki z różnorodności”, w: *Zastane światło*.
13. Richard Rorty: „O etnocentryzmie. Odpowiedź Cliffordowi Geertzowi”, w: *Obiektywność, relatywizm i prawda*.
14. Terry Eagleton: „Polityka Amnezji”, w: *Koniec teorii*.
15. Joseph Heath, Andrew Potter: „Narodziny kontrkultury”, w: *Bunt na sprzedaż. Dlaczego kultury nie da się zagłuszyć*.

16. Richard Sennet: „Konsumując politykę”, w: *Kultura nowego kapitalizmu*.
17. Richard Florida: cz. I „Era kreatywna”, w: *Narodziny klasy kreatywnej*.
18. Slavoj Žižek: rozdział pierwszy w: *Rok niebezpiecznych marzeń*.
19. Bruno Latour: „Dlaczego ekologia polityczna nie może trzymać się natury” w: *Polityka natury*.
20. Ania Loomba: „Od kolonializmu do dyskursu kolonialnego” w: *Kolonializm/postkolonializm*.
21. Jack Goody: „Przywłaszczenie wartości: humanizm, demokracja, indywidualizm”, w: *Kradzież historii*.
22. Michael Onfray: „Tezy manifestu hedonisty”, w: *Manifest hedonisty*.
23. Sam Harris: „Rozum na wygnaniu”, w: *Koniec wiary*.
24. Michael Tomasello: „Zagadka i hipoteza”, w: *Kulturowe źródła ludzkiego poznania*.
25. Joel Garreau: „Przyszłość natury ludzkiej”, w: *Radykalna ewolucja*.
26. Rosi Braidotti: „Posthumanizm, życie poza ja”, w: *Po człowieku*.
27. Moniki Bakke „Bio-transfiguracje. Sztuka i estetyka posthumanizmu” – https://www.academia.edu/1946628/Biotransfiguracje._Sztuka_i_estetyka_posthumanizmu_Bio-transfigurations._Art_and_Aesthetics_of_Posthumanism_.
28. Umberto Eco: *O bibliotece*.

Translatorium z jęz. angielskiego: teksty estetyczne

Prowadzący: dr hab. Jakub Petri

Kod: F-OPCJA-RO10

Typ: translatorium, 30 h, 3 pkt. ECTS

Kategoria: estetyka

Semestr: zimowy

Prerekwizyty: brak

W ramach translatorium omówione zostaną trzy zagadnień:

1. Zagadnienia związane z tzw. transkulturową koncepcją kultury. Przewidywana zostanie min. klasyczna definicja kultury J.G Herdera, ujęcie S. Huntingtona, propozycje definicji interkulturowych oraz koncepcja transkulturowa autorstwa Wolfganga Welscha.
2. Część druga i trzecia poświęcone zostaną badaniom transkulturowym dotyczącym estetyki Chin i Japonii. Praca z tekstami w tej części koncentrować się będzie wokół estetycznej kategorii „doświadczenia”. Wątki, charakterystyczne dla chińskiej myśli filozoficznej, omówione zostaną przede wszystkim w kontekście nawiązań ze strony pragmatyzmu amerykańskiego. (Roger Ames, Richard Shusterman). Perspektywa pragmatyczna (Satoshi Higuchi, Richard Shusterman), towarzyszyć będzie również omówieniu japońskich teorii, podkreślających istotną rolę somatycznego aspektu w dziedzinie doświadczenia (tzw. koncepcje body-mind), (min. Nishida Kitaro, Yuasa Yasuo).
3. Ostatnia, trzecia część kursu, poświęcona będzie transkulturowym badaniom odnoszącym się do materii chińskiej i japońskiej sztuki. Lektura koncentrować się będzie głównie wokół sztuk przestrzennych: zwłaszcza architektury (Junichiro Tanizaki)

W ramach towarzyszących wykładowi ćwiczeń, omawiane będą teksty analizujące zagadnienia szczegółowe z zakresu kursu. Analizie tekstów towarzyszyć będą referaty studentów i prezentacje multimedialne.

Lektury:

1. Wolfgang Welsch, *Transculturality - the Puzzling Form of Cultures Today, Spaces of Culture: City, Nation, World*, ed. by Mike Featherstone and Scott Lash, London: Sage 1999, 194-213
2. Ames Roger, Confucianism and Deweyan Pragmatism: A Dialogue, *Journal of Chinese Philosophy*, vol.30, issue 3-4, 2003
3. Richard Shusterman, Art as Religion lecture given at JDRC in Kraków, March 12, 2008, http://www.deweycenter.uj.edu.pl/tekst_shusterman.html
4. Wojciech Małecki, *Embodying Pragmatism: Richard Shusterman's Philosophy and Literature, Theory*, Peter Lang. 2010 (fragm)

5. Kitaro Nishida, *Intelligibility and the Philosophy of Nothingness. The Philosophical essays*, East West Center Press Honolulu, 1966
6. Botz Tornstein, Contingency and the "Time of the Dream": Kuki Shūzō and French Prewar Philosophy, *Philosophy East and West*, Vol. 50, No. 4 (Oct., 2000), pp. 481-506